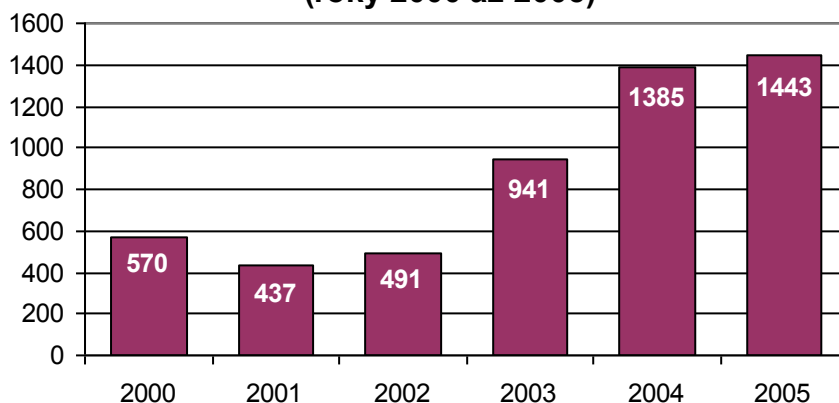

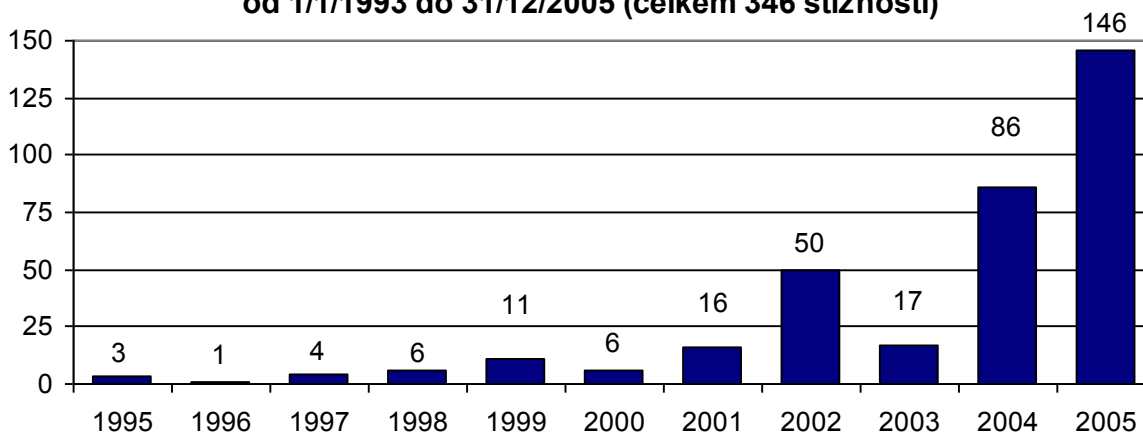
Zpráva za období od 1. července do 31. prosince 2005 o stavu vyřizování stížností podaných proti České republice k Evropskému soudu pro lidská práva

Na úvod můžeme graficky předestřít vývoj počtu vládě komunikovaných stížností, rozsudků Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „Soud“) a stejně tak nastínit i celkový přehled agendy komunikovaných stížností proti České republice, jak se jevil ke konci druhého pololetí roku 2005.

Graf č. 1:
Stížnosti podané proti České republice
v jednotlivých letech
(roky 2000 až 2005)

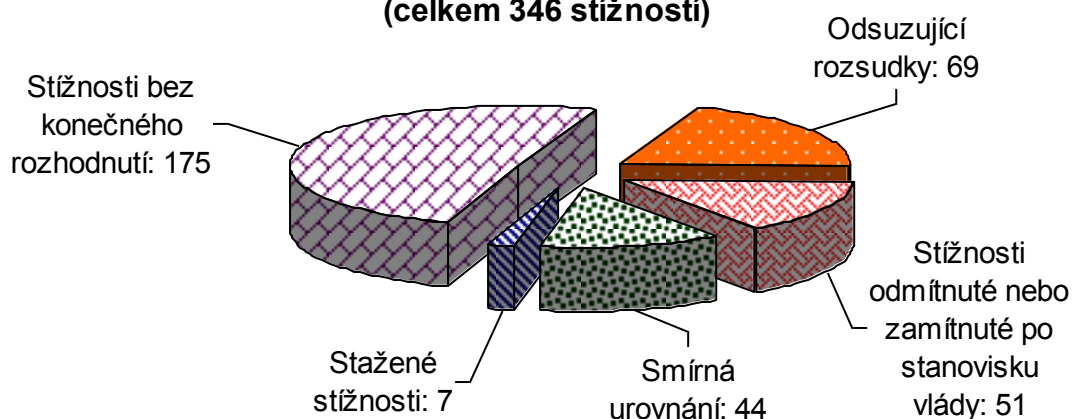
Graf č. 2:
Počet komunikovaných stížností proti České republice
od 1/1/1993 do 31/12/2005 (celkem 346 stížností)

Na základě prvních statistických údajů zpracovaných Soudem lze učinit potěšující zjištění, že na rozdíl od jeho dramatického nárůstu v letech 2003 a 2004 se počet stížností podaných proti České republice v roce 2005 stabilizoval zhruba na úrovni roku 2004. Je však třeba mít

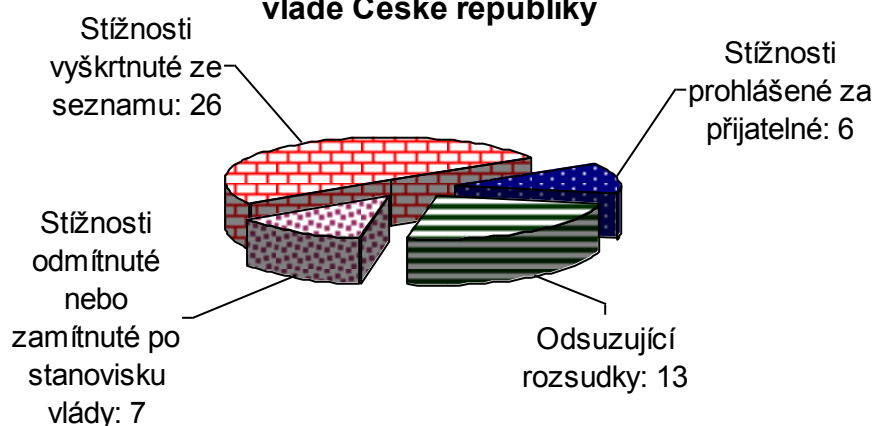
na zřeteli, že některé hromadné stížnosti (např. majitelů domů na regulaci nájemného), jež se ve skutečnosti týkají stovek nebo tisíců stěžovatelů, jsou registrovány řádově v jednotkách případů (viz graf č. 1, který vychází z údajů poskytnutých kanceláří Soudu).

Graf č. 3:
Přehled stížností komunikovaných vládě České republiky od 1/1/1993 do 31/12/2005
podle stavu jejich vyřizování
(celkem 346 stížností)

Zatímco grafy č. 2 a 3 odrážejí celou agendu komunikovaných stížností, graf č. 4 zachycuje pouze rozhodovací činnost Soudu o komunikovaných stížnostech během druhého pololetí roku 2005.

Graf č. 4:
Rozhodování Soudu během II. pololetí roku 2005
o stížnostech komunikovaných vládě České republiky

Tato zpráva je dále rozčleněna na část I, která obsahuje přehled případů uzavřených Soudem v období, za které se zpráva podává. Část II zprávy se zmiňuje o případech, u nichž v daném období došlo k jinému vývoji a řízení o nich před Soudem pokračuje. Část III zprávy bude věnována problematice výkonu rozsudků Soudu.

I. Přehled případů uzavřených Soudem v období od 1. července do 31. prosince 2005

Řízení před Soudem končí obvykle rozsudkem ve věci samé (oddíl 1.1.), smírem schváleným Soudem (oddíl 1.2.), prohlášením stížnosti za nepřijatelnou v plném rozsahu (oddíl 1.3.), popř. vyškrtnutím stížnosti ze seznamu případů z jiného důvodu (oddíl 1.4.).

1.1. ROZSUDKY SOUDU VE VĚCI SAMÉ

V daném období vynesl Soud celkem třináct rozsudků ve věci samé. Rozsudky postupně nabývají právní moci, a to buď marným uplynutím lhůty určené pro podání žádosti o postoupení věci velkému senátu, nebo zamítnutím této žádosti kolegiem pěti soudců velkého senátu.

1.1.1. Nové rozsudky Soudu

Soud ve všech třinácti rozsudcích dospěl k závěru, že ze strany České republiky došlo k porušení Úmluvy, a to:

- článku 5 odst. 4 Úmluvy z důvodu nepřiměřené délky rozhodování o propuštění stěžovatele z vazby (*Vejmola*),
- článku 6 odst. 1 Úmluvy z důvodu nepřiměřené délky řízení v sedmi případech,
- článku 6 odst. 1 Úmluvy z důvodu odepření přístupu k (Ústavnímu) soudu (*Pillmann, Zemanová*),
- článku 6 odst. 1 Úmluvy z důvodu absence veřejného projednání občanskoprávní věci (*Exel*),
- článku 13 Úmluvy zaručujícího právo na účinný prostředek nápravy ve spojení s právem na řízení v přiměřené lhůtě (*Slezák a ost., Tetourová a Thon*).

Nyní následují podrobnější informace k jednotlivým rozsudkům.

Rozsudek senátu druhé sekce Soudu ze dne 5. července 2005 ve věci č. 48962/99 – Ivo Exel proti České republice

Soud dospěl jednomyslně k závěru, že právo stěžovatele na veřejné projednání návrhu na prohlášení konkursu na jeho majetek, zaručené v článku 6 odst. 1 Úmluvy, bylo porušeno v řízení před krajským obchodním soudem a vrchním soudem, nikoli však před Nejvyšším soudem a Ústavním soudem. Současně Soud stěžovateli nepřiznal žádnou peněžitou částku na spravedlivém zadostiučinění.

(i) Skutkové okolnosti případu

Vláda v roce 1993 rozhodla o prodeji části podniku Vlárské strojírny Slavičín stěžovateli; ten měl kupní cenu zaplatit do počátku července 1993. Ježto kupní cenu nezaplatil, podal Fond národního majetku u Krajského obchodního soudu v Brně návrh na prohlášení konkursu na stěžovatelův majetek s tím, že stěžovatel má více věřitelů a nachází se v platební neschopnosti. Stěžovatel se k návrhu písemně negativně vyjádřil v květnu 1995. V říjnu 1995 krajský obchodní soud konkurs na majetek stěžovatele prohlásil, aniž by o věci konal veřejné jednání.

Stěžovatel se proti rozhodnutí krajského obchodního soudu odvolal. Mimo jiné namítal, že soud měl konat ústní jednání, a uváděl rovněž řadu okolností, jimiž zpochybňoval splnění podmínek pro prohlášení konkursu, včetně toho, že nemohl nést odpovědnost za dluhy pri-

vatizovaného státního podniku, jehož koupil pouze část. Aniž by o věci konal jednání, Vrchní soud v Praze v červenci 1996 rozhodnutí krajského obchodního soudu potvrdil a poukázal též na tehdy platné ustanovení § 3 odst. 3 zákona o konkursu a vyrovnání,¹ podle něhož soud nařídí jednání jen tehdy, stanoví-li to zákon, nebo pokládá-li to za nutné.

Stěžovatel podal proti rozhodnutí vrchního soudu dovolání, v němž opět poukazoval na to, že odvolací soud měl nařídít ústní jednání vzhledem k tomu, že to zákon umožňuje, že popřel existenci pohledávek ke své tíži a případ byl složitý a nejasný. Nejvyšší soud v prosinci 1998 dovolání prohlásil za nepřijatelné, aniž by sám konal veřejné jednání. V záležitosti veřejného projednání věci před soudem prvního a druhého stupně ustanovení § 3 odst. 3 zákona o konkursu a vyrovnání vysvětlil i zvláštní povahou první fáze konkursního řízení, během níž neprobíhá dokazování, nýbrž pouze osvědčování významných skutečností. Stěžovatel vedle svého písemného vyjádření z května 1995 nepředložil žádné nové skutečnosti a nepožádal soud o nařízení jednání, přičemž podle stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu z června 1998 má být jednání nařízeno tehdy, pokud by mezi dlužníkem a věřiteli vznikl spor o to, zda je dlužník v úpadku.

Ústavní soud stěžovatelovu stížnost bez jednání v červenci 2000 odmítl pro zjevnou neopodstatněnost, když akceptoval odůvodnění rozhodnutí Nejvyššího soudu.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel ve své stížnosti vznesl celou řadu námitek. Po rozhodnutí Soudu o přijatelnosti stížnosti ze dne 28. září 2004 však zůstala otevřená pouze otázka veřejnosti projednání návrhu na prohlášení konkursu před českými soudy.

Soud na úvod poznamenal, že podle článku 6 odst. 1 Úmluvy existovalo v zásadě právo na veřejné projednání stěžovatelovy občanskoprávní kauzy vzhledem k tomu, že se nemohla uplatnit žádná z výjimek obsažených ve druhé větě tohoto ustanovení (možné důvody vyloučení veřejnosti podobu celého nebo části procesu).

Vláda zejména poukázala na to, že stěžovatel o konání veřejného jednání krajský obchodní soud ani vrchní soud nepožádal a že byla sporná část konkursního řízení toliko přípravným stádiem s veškerými specifiky, včetně nutnosti rozhodovat v těchto záležitostech efektivně, a tudíž rychle. Soudy neprováděly dokazování, podmínky pro prohlášení konkursu byly doloženy ve spisu. Stěžovatel se mohl k celé věci vyjádřit a také tak v písemné formě učinil. Nejvyšší soud se omezil toliko na hodnocení přípustnosti dovolání a Ústavní soud zkoumal pouze otázky ústavnosti.

Soud připomenul svoji judikaturu v oblasti veřejnosti soudních řízení; veřejnost projednání věci pomáhá udržovat důvěru v soudy a přispívá k naplnění cíle článku 6 odst. 1 Úmluvy, tj. spravedlivého procesu. Námitka vlády, že se stěžovatel mlčky vzdal svého práva na veřejné projednání věci, může být relevantní tehdy, jestliže národní soudy zpravidla z vlastního podnětu ústní jednání nenařizují, avšak vnitrostátní právo upravuje možnost jednání nařídít na žádost účastníka, nebo pokud alespoň existuje praxe konat veřejné jednání na žádost jedné ze stran.

Podle Soudu předmětná věc nespádala do kategorie případů vysoce technické povahy, které by bylo vhodné posuzovat výlučně v písemném řízení. Stěžovatel v opravných prostředcích vždy namítal absenci ústního projednání. Zahájení konkursního řízení má obvykle značný dopad na ekonomickou činnost úpadce a jeho práva, navíc v dané věci šlo o spor spíše složitý, a proto by konání ústního jednání bylo důležité a užitečné.

Soud proto dospěl k závěru, že došlo k porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy z důvodu nenařízení veřejného jednání před krajským obchodním soudem a vrchním soudem, nikoli však před Nejvyšším soudem a Ústavním soudem, ve vztahu k nimž akceptoval argumenty vlády.

¹ Dnes ustanovení § 66a odst. 2 zákona o konkursu a vyrovnání.

(iii) Ke spravedlivému zadostiučinění

Stěžovatel požadoval náhradu materiální škody ve výši téměř 20 miliard Kč. Soud však v souladu s argumenty vlády poukázal na absenci příčinné souvislosti mezi zjištěným porušením Úmluvy a tvrzenou škodou a požadavek na její náhradu zamítl. Náklady řízení byly kryty z rozpočtu Rady Evropy.

Rozsudek senátu druhé sekce Soudu ze dne 6. září 2005 ve věci č. 70847/01 – Petr Volf proti České republice

Soud dospěl jednomyslně k závěru, že právo stěžovatele na trestní řízení v přiměřené lhůtě zaručené v článku 6 odst. 1 Úmluvy bylo porušeno, a přiznal stěžovateli na spravedlivém zadostiučinění celkovou částku 5 990 €.

(i) Skutkové okolnosti případu

Po předběžném vyšetřování vedeném od ledna 1992 bylo stěžovateli v červenci 1992 sděleno obvinění z trestného činu úmyslného ublížení na zdraví, k němuž mělo dojít v průběhu silvestrovských oslav; následně byl jeho skutek částečně překvalifikován a trestní stíhání rozšířeno. V roce 1993 byl stěžovatel poprvé obžalován, Krajský soud v Praze však vrátil věc okresnímu státnímu zástupci k došetření. Podruhé byl stěžovatel obžalován v roce 1997, a to z úmyslného ublížení na zdraví a výtržnictví. Pro nedostatek důkazů však Okresní soud Praha-východ v prosinci 1999 zprostil stěžovatele obžaloby; k odvolání státního zástupce však krajský soud rozsudek v dubnu 2000 zrušil.

V květnu 2001 okresní soud shledal stěžovatele vinným z trestných činů výtržnictví a pokusu ublížení na zdraví. Krajský soud v odvolacím řízení v lednu 2002 nejprve trestní stíhání zastavil s přihlédnutím k prezidentské amnestii; ježto však stěžovatel na projednání věci trval, krajský soud rozsudek okresního soudu v podstatě potvrdil, aniž by stěžovateli uložil trest. Na verdiktu nic nezměnilo ani stěžovatelovo dovolání, ani jeho ústavní stížnost. Řízení bylo definitivně ukončeno v listopadu 2003.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel ve své stížnosti kromě porušení práva na řízení v přiměřené lhůtě tvrdil, že průtahy měly negativní dopad na jeho osobní a rodinný život ve smyslu článku 8 Úmluvy.

a) K porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy

Soud vzal za počátek trestního řízení proti stěžovateli datum, kdy bylo dotyčnému sděleno obvinění, za konec vnitrostátního soudního řízení považoval datum rozhodnutí Ústavního soudu. Celková délka řízení tedy činila více než jedenáct let pro čtyři stupně soudní soustavy.

Soud takovou délku trestního řízení označil za *prima facie* nepřiměřenou. V řízení však také objevil některé průtahy a poznamenal, že vnitrostátní soudy měly čelit nekázní svědků a zajistit jejich účast na hlavním líčení. K porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy tedy došlo.

b) K porušení článku 8 Úmluvy

Soud se tímto aspektem stížnosti odmítl samostatně zabývat s tím, že každé trestní stíhání s sebou přináší určité omezení soukromého a rodinného života, což je třeba zohlednit při posuzování přiměřenosti délky řízení a výše případné náhrady za způsobenou morální újmu.

(iii) Ke spravedlivému zadostiučinění

Stěžovatel požadoval náhradu materiální škody ve výši 2 640 000 Kč, jež měla odpovídat ušlému zisku způsobenému ztrátou zaměstnání a nemožností vykonávat podnikatelskou činnost. Soud v souladu s argumenty vlády nezjistil příčinnou souvislost mezi zjištěným porušením Úmluvy a tvrzenou materiální škodou a požadavek na její náhradu zamítl. Pokud

však jde o újmu morální, Soud ji ohodnotil částkou 5 000 €. Přiznal stěžovateli též účelně vynaložené náklady řízení ve výši 990 €.

Rozsudek senátu druhé sekce Soudu ze dne 13. září 2005 ve věci č. 65291/01 – Pavel Vrábek a Cyril Ďurica proti České republice

Soud jednomyslně rozhodl, že Česká republika porušila právo stěžovatelů na řízení v přiměřené lhůtě ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy, a přiznal jim dohromady celkovou částku 8 000 €.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatelé, slovenští státní občané, podali v květnu 1992 ke Krajskému obchodnímu soudu v Praze proti soukromé obchodní společnosti žalobu, již se domáhali, aby soud zakázal této společnosti pokračovat v protiprávním užívání jejich patentu a nařídil jí nahradit jim vzniklou škodu. V březnu 1994, tedy po téměř dvou letech, byli stěžovatelé vyzváni k zaplacení soudního poplatku.

Souběžně se soudním řízením probíhalo několik správních řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví, jejichž skončení bylo třeba vyčkat.

Po konání množství jednání, z nichž první proběhlo v říjnu 1994, vynesl soud prvního stupně v listopadu 2002 rozsudek, kterým stěžovatelům zčásti vyhověl. Rozsudek byl v říjnu 2003 potvrzen Vrchním soudem v Praze. O dovolání rozhodl Nejvyšší soud v březnu 2004.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatelé tvrdili, že soudní řízení trvalo nepřiměřeně dlouho. Relevantní období činilo téměř dvanáct let pro tři stupně soudní soustavy.

Soud stručně konstatoval, že s ohledem na jeho judikaturu týkající se obdobných případů, je třeba délku řízení v tomto případě považovat za nepřiměřenou, a tudíž v rozporu s článkem 6 odst. 1 Úmluvy.

(iii) Spravedlivé zadostiučinění

Stěžovatelé požadovali na spravedlivém zadostiučinění celkem částku kolem 600 milionů Kč. Soud jim dohromady přiznal pouhých 7 500 € z titulu morální újmy a 500 € jako náhradu účelně vynaložených nákladů řízení.

Rozsudek senátu druhé sekce Soudu ze dne 20. září 2005 ve věci č. 35888/02 – Věslav Nemeth proti České republice

Senát druhé sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že Česká republika porušila právo stěžovatele na trestní řízení v přiměřené lhůtě ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy, a přiznal mu celkovou částku 9 000 €. Soud naopak zamítl stížnost stěžovatele na poli článku 6 odst. 1 a 3 Úmluvy jako předčasnou, jelikož vnitrostátní řízení stále probíhá; k vyjádření k této části stížnosti vláda nebyla Soudem vyzvána.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel, povoláním advokát, byl v březnu 2001 obviněn z organizování trestného činu zneužívání informací v obchodním styku. V dubnu 2001 mu Česká advokátní komora pozastavila výkon činnosti do skončení trestního řízení.

V srpnu 2001 podalo Vrchní státní zastupitelství v Olomouci proti stěžovateli a dalším jednácti osobám obžalobu ke Krajskému soudu v Ostravě. Stěžovatelovo trestné jednání mělo spočívat v napomáhání společnosti se sídlem ve Spojeném království v získání peněžního prospěchu na úkor české banky. Následně byly k věci stěžovatele připojeny dva související trestní případy týkající se dalších osob.

První hlavní líčení bylo nařízeno na září až říjen 2002. Po výsledku některých obžalovaných a svědků bylo odročeno na listopad 2002. Další hlavní líčení se konala v první polovině roku 2003 a posléze v září a říjnu 2003. Hlavní líčení nařízené na leden a únor 2004 bylo odročeno z důvodu nemoci stěžovatele, pokračovalo v dubnu 2004. Stěžovatel se od 12. ledna do 16. května 2004 nacházel v pracovní neschopnosti.

V lednu 2005 se krajský soud obrátil na znalecký ústav se žádostí o vypracování nového znaleckého posudku. Lhůta pro předložení znaleckého posudku byla prodloužena do 30. října 2005. Do předložení znaleckého posudku nelze očekávat žádné úkony ve věci.

Stěžovatel opakovaně poukazoval na průtahy v řízení, podal i ústavní stížnosti, které byly odmítnuty.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel tvrdil, že trestní řízení trvá nepřiměřeně dlouho. Relevantní období začalo v březnu 2001 a doposud neskončilo. Trvá tedy již více než čtyři a půl roku pro jeden stupeň soudní soustavy.

Soud sice přisvědčil argumentu vlády, že daná věc byla velmi složitá, zejména s ohledem na počet obžalovaných a rozsah jejich obvinění, nicméně konstatoval, že na délce řízení se podílely především vnitrostátní soudy. Vyjádřil nespokojenost s délkou řízení v době od podání obžaloby do nařízení prvního hlavního líčení a s faktem, že od ledna 2005 nebyl ve věci učiněn žádný procesní úkon. Dospěl tudíž k závěru, že s ohledem na jeho judikaturu týkající se obdobných případů, je třeba délku řízení v tomto případě považovat za nepřiměřenou, a tudíž v rozporu s článkem 6 odst. 1 Úmluvy.

(iii) Spravedlivé zadostiučinění

Stěžovatel požadoval náhradu materiální a morální újmy ve výši cca 30 000 000 Kč a náhradu nákladů řízení ve výši cca 3 000 000 Kč. Evropský soud přiznal stěžovateli částku 5 000 € jako náhradu materiální a morální újmy a částku 4 000 € jako náhradu nákladů řízení.

Rozsudek senátu druhé sekce Soudu ze dne 27. září 2005 ve věci č. 29054/03 – Gabriela Tetourová proti České republice

Soud jednomyslně prohlásil za přijatelnou stížnost na nepřiměřenou délku opatrovnického řízení vedeného stěžovatelkou i stížnost na absenci účinných vnitrostátních prostředků nápravy nepřiměřené délky řízení. Současně dospěl k závěru, že délka řízení nepřekročila mez přiměřenosti ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy, ale že bylo porušeno právo na účinný prostředek nápravy (článek 13 Úmluvy). Stěžovatelce Soud přiznal částku 600 € na nákladech řízení.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatelka v únoru 2002 navrhla Okresnímu soudu v Jihlavě upravit výkon rodičovské zodpovědnosti ke dvěma nezletilým dětem. Soud dětem ustanovil opatrovníka a nařídil dvě jednání, která se však z důvodů na straně stěžovatelčina manžela nekonala. Následně okresnímu soudu nezbylo než – často ve striktních zákonných lhůtách – postupně rozhodovat o námitce nepřislušnosti, návrzích na vydání předběžných opatření, návrzích na výkon styku s dětmi a námitkách podjatosti, jakož i o odvoláních proti prvostupňovým rozhodnutím.

Naprostou většinu z nich uplatnil v řízení stěžovatelčin manžel, který touto procesní taktikou zcela zablokoval další postup soudu v meritu věci. Stěžovatelka naproti tomu jednak podávala stížnosti za účelem urychlení řízení, jednak konstatovala, že se do dnešní doby nekonalo před soudem žádné jednání.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatelka namítala jak porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy nepřiměřenou délkou řízení, tak porušení článku 13 Úmluvy absencí účinného prostředku nápravy délky řízení.

a) K přiměřenosti délky řízení

Soud předně neprohlásil tuto část stížnosti za zjevně neopodstatněnou, jak jinak zpravidla činí, a přistoupil k hodnocení její odůvodněnosti. Poznamenal, že věc byla do jisté míry složitá z důvodu napjatých vztahů mezi účastníky a množstvím předkládaných návrhů. Stěžovatelka sice k řízení přistupovala svědomitě, ale její manžel mařil konání soudem nařízených jednání. Délka řízení tedy odvisela od chování protistrany, což je objektivní skutečnost, kterou nelze přičítat žalovanému státu k tíži. Přesto je ale povinností států uspořádat svůj justiční systém tak, aby soudy mohly zaručit právo na projednání věci v přiměřené lhůtě.

Soud ovšem vzal zřetel na množství návrhů, jimž musel okresní soud čelit; o návrzích na vydání předběžného opatření rozhodoval v zákonných lhůtách. Postup okresního soudu také zdržovalo nutné předávání spisu vyšší instanci. Nedlouho po zahájení řízení byly vztahy mezi účastníky upraveny předběžným opatřením. Za těchto okolností Soud dospěl k závěru, že k porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy nedošlo.

b) K právu na účinný prostředek nápravy

Vzhledem k tomu, že část stížnosti týkající se článku 6 odst. 1 Úmluvy Soud neodmítl, přistoupil také ke zkoumání stížnosti na porušení článku 13 Úmluvy. Ježto ale od rozsudku ve věci *Hartman proti České republice* nenastala pro věc podstatná změna, k porušení článku 13 Úmluvy došlo.

(iii) Ke spravedlivému zadostiučinění

Stěžovatelka požadovala na náhradě morální újmy částku 1 milión Kč. Soud rozhodl, že jeho výrok o porušení článku 13 Úmluvy představuje v tomto ohledu dostatečnou satisfakci. Na nákladech řízení stěžovatelce přiznal částku 600 €.

Rozsudek senátu druhé sekce Soudu ze dne 27. září 2005 ve věci č. 15333/02 – *František Pillmann proti České republice*

Senát druhé sekce Soudu jednomyslně konstatoval, že právo stěžovatele na přístup k soudu ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy bylo porušeno.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel v řízení před krajským a vrchním soudem neuspěl se svojí žalobou na ochranu osobnosti. Proti rozhodnutím obou soudů podal ústavní stížnost, která však byla Ústavním soudem odmítnuta pro nevyčerpání všech procesních prostředků ochrany práva s tím, že stěžovatel nevyužil možnosti podat dovolání k Nejvyššímu soudu.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud v odůvodnění rozsudku konstatoval, že názor stěžovatele, že občanský soudní řád neupravoval žádný relevantní důvod pro vyslovení přípustnosti jeho dovolání, se nejvíce ani nedůvodným ani nelogickým. S odkazem na svůj dřívější rozsudek ve věci *Běleš a ostatní proti České republice*, ve kterém se zabýval v mnoha ohledech podobným problémem souladu postupu Ústavního soudu při posuzování přípustnosti ústavních stížností s právem stěžovatele na přístup k soudu, došel Soud k závěru, že článek 6 odst. 1 Úmluvy byl porušen.

(iii) Spravedlivé zadostiučinění

Stěžovatel nepožádal o přiznání spravedlivého zadostiučinění, a Soud mu proto z tohoto titulu žádnou částku nepřiznal.

Rozsudek senátu druhé sekce Soudu ze dne 11. října 2005 ve věci č. 27911/02 – Jiří Slezák a ostatní proti České republice

Soud konstatoval porušení práva stěžovatelů na rozhodnutí v „přiměřené lhůtě“ ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy. Česká republika má stěžovatelům na náhradě morální újmy zaplatit částku 15 000 €.

(i) Skutkové okolnosti případu

V dubnu 1991 byla na trojici stěžovatelů u Městského soudu v Brně podána žaloba na ochranu osobnosti. Žalobce, bývalý pedagog fakulty architektury Vysokého učení technického v Brně, se ve svém návrhu domáhal určení, že stěžovatelé, jeho bývalí studenti, svým prohlášením vydaným během revolučních událostí v lednu 1990 nazvaným „Vyjádření nedůvěry studentů za dosavadní činnost na půdě fakulty architektury“ zasáhli neoprávněně do jeho osobnostních práv, mimo jiné tím, že jej nařkli ze „zneužívání politického postavení“ coby předsedy ZO KSČ a z „demagogického, arogantního a kariéristického vystupování“.

Řízení probíhalo na čtyřech stupních soudní soustavy. Meritem věci se opakovaně zabýval Městský soud v Brně, Krajský soud v Brně a Nejvyšší soud. (Ve věci se třikrát odvolal žalobce, jednou stěžovatelé; ti navíc podali dvakrát dovolání k Nejvyššímu soudu.) Dílčí aspekt řízení týkající se vedlejšího účastenství Vysokého učení technického řešil městský soud, krajský soud a Ústavní soud. Řízení nadále probíhá.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud v první řadě připomněl, že i když řízení bylo zahájeno v dubnu 1991, přiměřenost jeho délky je třeba hodnotit od momentu, kdy Úmluva vstoupila pro Českou republiku v platnost, tj. od 18. března 1992. Nicméně, v souladu s jeho ustálenou judikaturou je třeba vzít v potaz i stav, v němž se řízení nacházelo k tomuto datu. Celková délka relevantní lhůty pro zhodnocení přiměřenosti délky řízení tedy v posuzovaném případě činila přibližně třináct a půl roku, přičemž před tímto datem řízení probíhalo zhruba jeden rok.

Soud zejména zdůraznil, že i v občanskoprávních řízeních, jež se vyznačují mimo jiné tím, že jejich osud je výrazně v rukou jejich stran, je povinností vnitrostátních soudů zajistit respektování požadavků článku 6 odst. 1 Úmluvy, včetně požadavku „přiměřené lhůty“. Připomněl rovněž, že v minulosti zkoumal obdobné stížnosti proti České republice, přičemž v nich shledal porušení článku 6. Po zhodnocení všech okolností Soud nakonec konstatoval, že ani v posuzovaném případě neshledává důvody pro odlišné rozhodnutí. V této souvislosti zejména poznamenal, že v postupu vnitrostátních soudů existují neodůvodněné průtahy, přičemž uvedl, že stěžovatelům nelze klást k tíži to, že na základě jejich opravných prostředků byla opakovaně rušena rozhodnutí nižších soudů.

(iii) Ke spravedlivému zadostiučinění

Stěžovatelé nepožadovali náhradu materiální újmy ani náhradu nákladů řízení. Ve svém nároku na spravedlivé zadostiučinění se omezili pouze na kompenzaci utrpěné morální újmy, jejíž vyčíslení ponechali na volné úvaze Soudu. Ten po zvážení všech okolností případu přiznal z tohoto titulu každému stěžovateli částku 5 000 € (147 800 Kč).

Rozsudek senátu druhé sekce Soudu ze dne 11. října 2005 ve věci stížnosti č. 7242/02 – Karel Zouhar proti České republice

Soud konstatoval porušení práva stěžovatele na rozhodnutí v „přiměřené lhůtě“ ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy a stěžovateli přiznal částku 8 000 € jako náhradu způsobené morální újmy.

(i) Skutkové okolnosti případu

V srpnu 1995 podala u Městského soudu v Brně blíže určená obchodní společnost žalobu proti stěžovateli, v níž se domáhala zaplacení neuhrazených faktur v celkové výši 529 984 Kč. V říjnu 1995 městský soud vydal proti stěžovateli platební rozkaz.

V říjnu 1995 stěžovatel podal proti tomuto příkazu odpor. Městský soud se v lednu 1996 prohlásil za věcně nepřislusný a případ postoupil Krajskému obchodnímu soudu v Brně. V lednu 1998 pak stěžovatel podal proti žalující společnosti vzájemný návrh na zaplacení částky 108 974 Kč.

V únoru 2000 krajský obchodní soud zastavil řízení o částku 529 984 Kč. K odvolání žalující společnosti bylo toto usnesení zrušeno rozhodnutím Vrchního soudu v Olomouci z května 2002, který věc vrátil krajskému soudu k dalšímu projednání a rozhodnutí.

V říjnu 2003 krajský soud vydal rozsudek, kterým rozhodl, že stěžovatel je povinen žalující společnosti uhradit částku 500 873 spolu s náklady řízení. Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel v listopadu 2003 odvolání. V červnu 2004 krajský soud zaslal spis spolu s odvoláním vrchnímu soudu. Řízení před ním stále probíhá.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

V odůvodnění svého rozsudku Soud připomněl, že v minulosti zkoumal obdobné stížnosti proti České republice, přičemž shledal porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy. Po zhodnocení všech okolností Soud uvedl, že ani v posuzovaném případě neshledává důvody pro odlišné rozhodnutí. I když uznal, že stěžovateli lze přičíst jistou míru odpovědnosti za určitá zdržení, konstatoval, že celková délka řízení je v dominantní míře zapříčiněna postupem vnitrostátních orgánů.

Ostatní námitky stěžovatele, týkající se délky trestního řízení proti němu vedeného a údajného porušení práva na spravedlivý proces a zákazu diskriminace, byly Soudem odmítnuty jako zjevně neopodstatněné.

(iii) Ke spravedlivému zadostiučinění

Stěžovatel požadoval částku 8 804 455 Kč jako náhradu materiální újmy a částku 8 000 000 Kč jako náhradu morální újmy. V souladu s argumentací vlády Soud uvedl, že neshledává příčinnou souvislost mezi porušením Úmluvy a tvrzenou materiální újmou. Stěžovateli proto přiznal pouze náhradu morální újmy, a to ve výši 8 000 € (236 480 Kč).

Rozsudek senátu druhé sekce Soudu ze dne 25. října 2005 ve věci stížnosti č. 15377/02 – Tomáš Polach proti České republice

Soud rozhodl o porušení požadavku přiměřené lhůty stanoveného v článku 6 odst. 1 Úmluvy a přiznal stěžovateli na spravedlivém zadostiučinění celkovou částku 7 778 €.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel zahájil v roce 1987 před Okresním soudem ve Frýdku-Místku řízení o odměnu za zlepšovací návrh. Okresní soud návrh v listopadu 1987 zamítl. Krajský soud v Ostravě rozsudek okresního soudu v roce 1988 zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení. V září 1988 byl návrh okresním soudem opětovně zamítnut a krajský soud tento rozsudek potvrdil. Ke stížnosti pro porušení zákona Nejvyšší soud České republiky v červnu 1991 oba rozsudky zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení okresnímu soudu. Okresní soud zamítl návrh v prosinci 1994, krajský soud rozsudek o rok později zrušil. V dubnu 2000 okresní soud návrh opět zamítl a krajský soud jeho rozhodnutí potvrdil v listopadu 2000. Ústavní stížnost stěžovatele byla odmítnuta v říjnu 2001.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud konstatoval, že soudní řízení v dané věci trvalo více než devět a půl roku pro tři stupně soudní soustavy, a s ohledem na svoji konstantní judikaturu dospěl k závěru, že v daném případě je celková délka řízení neúměrná a neodpovídá požadavku na „přiměřenou lhůtu“ ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy.

(iii) Ke spravedlivému zadostiučinění

Stěžovatel požadoval přiznání spravedlivého zadostiučinění ve výši 400 000 Kč. Soud konstatoval, že stěžovatel utrpěl jistou morální újmu, a přiznal mu z tohoto titulu částku 6 500 €. Na náhradě nákladů řízení přisoudil Soud stěžovateli částku 1 278 €, když zamítl požadovanou náhradu nákladů řízení vynaložených před vnitrostátními soudy.

Rozsudek senátu druhé sekce Soudu ze dne 25. října 2005 ve věci stížnosti č. 57246/00 – Josef Vejmla proti České republice

Soud rozhodl o porušení stěžovatelova práva na urychlené vydání rozhodnutí o žádosti o propuštění z vazby zaručeného v článku 5 odst. 4 Úmluvy a stěžovateli přiznal na spravedlivém zadostiučinění celkem 5 020 €.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel byl v květnu 1999 obviněn ze spáchání trestného činu krádeže a vzat do vazby rozhodnutím Okresního soudu v Ostravě. Stěžovatelovu stížnost Krajský soud v Ostravě zamítl koncem června 1999; rozhodnutí o tom doručil ve druhé polovině července 1999. V září 1999 podal stěžovatel ústavní stížnost proti vzetí do vazby, kterou Ústavní soud koncem října 1999 odmítl pro zjevnou neopodstatněnost.

Dne 25. října 1999 obdržel krajský státní zástupce v Ostravě stěžovatelovu žádost ze dne 21. října 1999 o propuštění na svobodu, zamítl ji a předal soudu, který ji obdržel dne 3. listopadu 1999. Okresní soud dne 5. listopadu 1999 prodloužil vazbu do 23. ledna 2000 a současně zamítl stěžovatelovu žádost o propuštění. Rozhodnutí bylo doručeno dne 11. listopadu 1999 stěžovateli a dne 15. listopadu 1999 jeho advokátovi, jenž okamžitě podal stížnost, kterou odůvodnil dne 1. prosince 1999; soud odůvodnění stížnosti obdržel dne 2. prosince 1999. Krajský soud stížnost zamítl dne 17. prosince 1999; toto rozhodnutí obdržel stěžovatelův advokát až dne 3. února 2000 a stěžovatel dokonce až dne 14. února 2000. Stěžovatel již ovšem tehdy pobýval na svobodě na základě rozhodnutí krajského státního zastupitelství ze dne 21. ledna 2000.

Stěžovatel byl v květnu 2002 odsouzen pro podílnictví na trestném činu krádeže motorového vozidla; Vrchní soud v Olomouci rozsudek potvrdil v dubnu 2003.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud připomněl, že článek 5 odst. 4 Úmluvy zaručuje osobám zbaveným svobody jednak právo na podání návrhu na řízení, jímž mohou zpochybnit zákonnost zbavení jejich svobody, jednak právo, aby po zahájení takového řízení bylo soudem urychleně rozhodnuto o zákonnosti jejich zbavení svobody a propuštění na svobodu, je-li zbavení svobody nezákonné.

Soud dále konstatoval, že dotčené ustanovení sice neukládá smluvním stranám povinnost zřídit dva stupně soudní soustavy pro účely přezkumu zákonnosti vzetí do vazby a žádostí o propuštění na svobodu, nicméně stát, který si takový systém zvolil (což je právě případ České republiky), by měl v zásadě přiznat osobám zbaveným svobody stejné záruky jak na prvním stupni, tak v odvolacím řízení. Jelikož se jedná o svobodu jednotlivce, musí stát jednat tak, aby řízení proběhlo v co nejkratší době.

Přestože Soud akceptoval argument vlády, že stěžovatelův advokát též způsobil zdržení, na základě srovnání projednávané věci s jinými případy, kdy Soud dospěl k závěru o porušení požadavku na „urychlenost“ ve smyslu článku 5 odst. 4, kde se jednalo o lhůtu dvaceti tří

dnů, respektive dvou měsíců a dvaceti čtyř dnů, Soud poznamenal, že průtahy, na něž stěžovatel poukazuje, jsou ještě delší (tři měsíce a třináct dní). Z pohledu Soudu se takto dlouhá doba jeví jako odepření práva „podat návrh na řízení, ve kterém by soud urychleně rozhodl o zákonnosti zbavení svobody“.

(iii) Ke spravedlivému zadostiučinění

Stěžovatel požadoval na spravedlivém zadostiučinění částku 39 000 Kč jakožto náhradu škody materiální a částku 300 000 Kč jako náhradu škody morální. Soud stěžovateli přiznal částku 3 000 € jako kompenzaci způsobené morální újmy a náhradu nákladů řízení ve výši 2 020 €, což je přibližně pětina stěžovatelem požadované částky.

Rozsudek senátu druhé sekce Soudu ze dne 13. prosince 2005 ve věci č. 70861/01 – Petr Mlynář a Karel Mlynář proti České republice

Soud většinou hlasů konstatoval, že právo stěžovatelů na projednání věci v přiměřené lhůtě ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy bylo porušeno. Zamítl nicméně jejich návrh na přiznání spravedlivého zadostiučinění.²

(i) Skutkové okolnosti případu

V září 1994 se stěžovatelé obrátili na Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou s návrhem na určení, že jsou oprávněnými osobami podle zákona o půdě. Okresní soud tento návrh v říjnu 1996 zamítl. Stěžovatelé podali proti jeho rozhodnutí odvolání, které bylo zamítnuto Krajským soudem v Brně v listopadu 1999. Následně stěžovatelé neuspěli ani s dovoláním k Nejvyššímu soudu, ani u Ústavního soudu, který jejich ústavní stížnost odmítl v červnu 2000.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud v odůvodnění svého rozhodnutí konstatoval, že národní soudy postupovaly ve věci standardním tempem s výjimkou soudu druhého stupně, který ve věci rozhodoval více než tři roky. Většinou hlasů (5 ku 2) tak dospěl k závěru, že celkovou délku řízení (zhruba 5 let a 9 měsíců) není možno vzhledem ke konkrétním okolnostem případu považovat za přiměřenou. K porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy proto došlo.

Francouzský soudce a soudkyně za San Marino ve svém společném odchylném stanovisku vyjádřili názor, že Soud měl především hodnotit délku celého vnitrostátního řízení, nikoli délku řízení před soudy jednotlivých stupňů. Celková délka řízení v daném případě podle nich nepřekročila hranici přiměřenosti.

Soud zároveň jednomyslně zamítl jako zjevně neopodstatněnou námitku porušení článku 13 Úmluvy, kterou podle názoru vlády, jež se Soud rozhodl sdílet, stěžovatelé nedostatečně odůvodnili.

(iii) Spravedlivé zadostiučinění

Stěžovatelé požadovali na spravedlivém zadostiučinění částku 578 232 Kč. Soud se nicméně v této otázce přiklonil na stranu vlády, která tvrdila, že mezi porušením Úmluvy a údajnou škodou neexistuje žádná příčinná souvislost. Stěžovatelům proto nepřiznal žádné finanční odškodnění; náhradu nákladů řízení stěžovatelé nepožadovali.

² Stěžovatelé se rovněž dovolávali svého práva na pokojné užívání majetku (čl. 1 Protokolu č. 1) a práva na spravedlivý proces (článek 6 odst. 1 Úmluvy). Tyto jejich námitky byly Soudem zamítnuty jako nepřijatelné již v částečném rozhodnutí o přijatelnosti stížnosti ze dne 10. prosince 2002.

Rozsudek senátu druhé sekce Soudu ze dne 13. prosince 2005 ve věci č. 14044/04 – Tomáš Thon proti České republice

Soud konstatoval porušení práva stěžovatele na rozhodnutí v „přiměřené lhůtě“ ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy a práva na účinný právní prostředek nápravy ve smyslu článku 13 Úmluvy a stěžovateli přiznal celkem 7 000 € na spravedlivém zadostiučinění.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovateli a jeho manželce se v roce 1995 narodila dcera. V září 1998 stěžovatelova manželka opustila společnou domácnost a dítě si odvedla s sebou. V říjnu 1998 pak podala u Okresního soudu v Litoměřicích návrh na svěřeni dcery do své výchovy a za tímto účelem také požádala o vydání předběžného opatření. O prvním z uvedených návrhů zatím nebylo meritorně rozhodnuto. Řízení po celou dobu probíhá v jednom stupni. Stěžovatel, navzdory svým četným žádostem, nebyl ani jednou vyslechnut.

Dosavadní průběh řízení je ve značné míře poznamenán nesmiřitelným postojem rodičů, zejména stěžovatele, který v červenci 1999 odvedl dceru proti vůli matky k sobě domů, kde o ni do současnosti pečuje. Předběžné opatření okresního soudu z října 2000, jímž mu bylo uloženo, aby dceru předal zpět její matce, ignoroval. Díky trvalému soužití dcery a stěžovatele se mezi nimi postupem doby vytvořila úzká citová vazba. Okresní soud proto předběžné opatření v říjnu 2003 zrušil a věc – s ohledem na bydliště nezletilé – postoupil Okresnímu soudu v Opavě.

Dalším charakteristickým rysem řízení je extenzivní využívání procesních návrhů ze strany stěžovatele, zejména opravných prostředků, o nichž musely opakovaně rozhodovat soudy vyšších instancí. Stěžovatel podal návrhy na změnu místní příslušnosti soudu, odvolání proti rozhodnutím, jimiž byly tyto návrhy zamítnuty, odvolání proti usnesení o vydání předběžného opatření, odvolání proti rozhodnutí o jeho výkonu, návrh na zrušení předběžného opatření s poukazem na změnu poměrů, návrh na přerušeni řízení o jeho výkonu, návrh na dočasné svěřeni dítěte do své péče, odvolání proti ustanovení opatrovníka a opakované námitky podjatosti soudců i odborného znalce. Z podnětu stěžovatele byla věc projednávána taktéž dvakrát Nejvyšším soudem i Ústavním soudem.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

a) K článku 6 odst. 1 Úmluvy

Soud se v první řadě zabýval námitkou nepřiměřené délky řízení o výkon rodičovské odpovědnosti ve vztahu k nezletilé dceři. Připustil, že věc je do určité míry složitá, zejména z důvodu přetrvávajícího napětí mezi rodiči. V této souvislosti zejména podrobil kritice přístup samotného stěžovatele, který nesplnil předběžné opatření, jež mu ukládalo předat dítě matce. Jak však uvedl, nebylo by spravedlivé stěžovateli zároveň vytýkat, že využíval různých právních prostředků, které mu vnitrostátní právo poskytuje na obranu svých zájmů. V tomto bodě Soud poznamenal, že stěžovatel od počátku řízení navrhoval, aby byla věc přidělena Okresnímu soudu v Opavě, v jehož územním obvodu s výjimkou období od září 1998 do července 1999 nezletilá trvale pobývá; jeho návrhu však bylo vyhověno teprve v říjnu 2003. Soud rovněž připomněl, že dosud nebylo vydáno rozhodnutí ve věci samé a že se věc stále nachází před soudem prvního stupně. Zdůraznil rovněž průtahy při předávání spisu mezi jednotlivými soudy a skutečnost, že od října 2000 se nekonalo žádné ústní jednání a že vyhotovení znaleckého posudku bylo zadáno až v roce 2004. Na základě těchto úvah Soud dospěl k závěru, že délka předmětného řízení porušuje požadavek „přiměřené lhůty“ ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Na poli článku 6 stěžovatel dále namítal nespravedlivost řízení. Soud jednak tyto námitky označil za předčasné, neboť řízení nadále probíhá, jednak je odmítl pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy s tím, že je stěžovatel nevznesl před Ústavním soudem.

b) K článku 8 Úmluvy

Stěžovatel dále namítal porušení svého práva na respektování soukromého a rodinného života, jež mělo být způsobeno v první řadě délkou předmětného řízení. Soud, přikloniv se k argumentu vlády, rozhodl, že s ohledem na závěr učiněný v souvislosti s článkem 6 odst. 1 Úmluvy není třeba posuzovat, zda v daném případě došlo k porušení článku 8.

Na poli uvedeného ustanovení stěžovatel dále namítal, že soudy nerespektují zájmy jeho nezletilé dcery. Soud poznamenal, že tato námitka je předčasná, neboť předmětné řízení dosud neskončilo. Stěžovatel ji navíc ani nevznesl před Ústavním soudem. Krom toho, stěžovatel se svou dcerou žije od července 1999, pročež nic nebrání rozvoji jejich rodinných vztahů. Tuto námitku proto Soud odmítl jako zjevně neopodstatněnou.

c) K článku 13 Úmluvy

Stěžovatel na poli článku 13 Úmluvy namítal, že nemá k dispozici účinný právní prostředek, jehož prostřednictvím by se mohl domoci nápravy nepřiměřené délky předmětného řízení; Soud s ohledem na svoji judikaturu shledal tuto část stížnosti za důvodnou.

Konečně, námitky stěžovatele, že neměl účinný právní prostředek, kterým by se mohl bránit proti porušení práva na spravedlivé řízení a na respektování svého soukromého a rodinného života, byly Soudem odmítnuty jako zjevně neopodstatněné.

(iii) Ke spravedlivému zadostiučinění

Stěžovatel požadoval náhradu materiální škody ve výši 581 508 Kč, tedy přibližně 19 600 €, a dále 9 000 € za utrpěnou morální újmu. Soud mu přiznal částku 6 000 € za veškerou tvrzenou újmu dohromady a dále pak částku 1 000 € jako náhradu nákladů řízení.

Rozsudek senátu druhé sekce Soudu ze dne 13. prosince 2005 ve věci č. 6019/03 – Věra Zemanová proti České republice

Soud jednomyslně rozhodl, že Česká republika porušila právo stěžovatelky na přístup k soudu ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy, a přiznal stěžovatelce částku 1 000 €.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatelka se žalobou podanou v roce 2002 k Okresnímu soudu ve Strakonici domáhala, aby jejímu bývalému manželovi byla stanovena povinnost platit jí výživné.

Dne 22. května 2002 okresní soud žalobu stěžovatelky zamítl. Rozsudek byl dne 11. září 2002 potvrzen Krajským soudem v Českých Budějovicích. Rozsudek krajského soudu byl právnímu zástupci stěžovatelky doručen dne 26. září 2002.

Stěžovatelka podala dne 12. listopadu 2002 ústavní stížnost, kterou Ústavní soud dne 12. prosince 2002 odmítl jako podanou opožděně s tím, že lhůta pro podání ústavní stížnosti začala plynout dne 9. září 2002 a její konec připadl na 7. listopadu 2002.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Vládě nezbylo než připustit pochybení Ústavního soudu v situaci, kdy lhůta pro podání ústavní stížnosti dle § 72 odst. 2 zákona o Ústavním soudu začala plynout dnem doručení rozsudku krajského soudu, tj. dnem 26. září 2002, a nikoliv dnem 9. září 2002, jak ve svém usnesení o odmítnutí ústavní stížnosti ze dne 12. prosince 2002 konstatoval Ústavní soud. Její konec pak připadl na 25. listopadu 2002 a nikoliv na 7. listopadu 2002. Ústavní stížnost stěžovatelky byla tudíž podána ve lhůtě stanovené zákonem o Ústavním soudu. Soud konstatoval, že stěžovatelka podala ústavní stížnost včas, čímž došlo k porušení jejího práva na přístup k soudu dle článku 6 odst. 1 Úmluvy.

(iii) Ke spravedlivému zadostiučinění

Stěžovatelka požadovala na spravedlivém zadostiučinění částku 30 000 € a více než 1 700 € na nákladech řízení. Soud jí přiznal pouze částku 1 000 € jako náhradu nákladů řízení.

1.1.2. Žádosti o postoupení věci velkému senátu

Ministr spravedlnosti rozhodl, že vláda nebude žádat o postoupení velkému senátu u věcí, v nichž byl v uplynulém pololetí vydán rozsudek senátu sekce (viz pododdíl 1.1.1.). Žádný z rozsudků nevybočuje z ustálené judikatury Soudu.

Žádná ze žádostí stěžovatelů o postoupení věci velkému senátu po rozsudku sedmičlenného senátu sekce nebyla podle očekávání úspěšná nebo o ní nebylo dosud rozhodnuto.

1.2. SMÍRNÁ UROVNÁNÍ PŘÍPADŮ

V uplynulém období bylo jednáno o smírném urovnání řady stížností. Účelnost a finanční hodnota smíru byly posouzeny v rámci konzultací s náměstký ministrů spravedlnosti, financí a zahraničních věcí. Vzhledem k tomu, že částky dohodnuté v rámci smírů nedosahují hodnoty 1 milion Kč, nepředkládají se jednotlivé případy k posouzení vládě.³

Ne ve všech těchto případech došlo ke smírnému urovnání (o schválených smírech je referováno v pododdílu 1.4.1.), nicméně zmíněné konzultace proběhly s pozitivním výsledkem u těchto stížností, jež se až na výjimky týkaly problematiky, většinou vskutku značné, délky soudního řízení:

- stížnost č. 30276/03 – *Milan Dušek proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o vydání věci, zahájeného v roce 1998;
- stížnost č. 28009/03 – *Věra Havlíčková proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o vypořádání společného jmění manželů, zahájeného v roce 1988;
- stížnost č. 38124/03 – *Jaroslav Kabát a ostatní proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o určení vlastnictví k nemovitostem, zahájeného v roce 1993;
- stížnost č. 38248/03 – *Jan Bačinský proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o vypořádání nároků po pracovním úrazu, zahájeného v roce 1994;
- stížnost č. 26668/03 – *Miroslav Bílý proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o náhradu škody, zahájeného v roce 1995;
- stížnost č. 7759/03 – *Bohumír Blížkovský proti České republice*: stížnost se týká délky restitučního řízení zahájeného v roce 1993;
- stížnost č. 5297/03 – *Martin Dosoudil a Jindra Chytrácková proti České republice*: stížnost se týká délky restitučního řízení, jež probíhalo v letech 1992 až 2004, jakož i problematiky výkonu rozhodnutí;
- stížnost č. 38050/03 – *Miloslav Forejt proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o náhradu škody, zahájeného v roce 1998;
- stížnost č. 43772/02 – *Jiřina Heská proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o náhradu škody způsobené pracovním úrazem, zahájeného v roce 1988;
- stížnost č. 16491/04 – *Jana Janská proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o výživném, zahájeného v roce 1999;
- stížnost č. 35446/03 – *Dagmar Křížanová a ostatní proti České republice*: stížnost se týká délky restitučního řízení zahájeného v roce 1992;

³ Závazné postupy..., schválené usnesením vlády ze dne 19. července 2000 č. 735.

- stížnost č. 38384/03 – *Hana Langrová proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o vypořádání společného jmění manželů, zahájeného v roce 1995;
- stížnost č. 24851/03 – *Marie Obstová a Ladislav Obst proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o výkon rozhodnutí, které probíhalo v letech 1990 až 2005;
- stížnost č. 19401/03 – *Růžena Pálková proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o náhradu za užívání nemovitosti, zahájeného v roce 1995;
- stížnost č. 26656/03 – *Jaroslav Pravda proti České republice*: stížnost se týká délky restitučního řízení zahájeného v roce 1993;
- stížnost č. 24846/03 – *TOMA, s. r. o. proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o určení členství v družstvu, jež probíhalo v letech 1991 až 2005;
- stížnost č. 25309/03 – *Ludvík Uhlíř proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o ochranu osobnosti, vedeného v letech 1996 až 2003;
- stížnost č. 38129/03 – *Barbora Budzovská proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o vypořádání společného jmění manželů, které probíhalo v letech 1993 až 2004;
- stížnost č. 36854/03 – *Hana Bušková proti České republice*: stížnost se týká délky restitučního řízení, zahájeného v roce 1992;
- stížnost č. 217/03 – *Hana Čapková proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o zaplacení finančního obnosu, zahájeného v roce 1996;
- stížnost č. 518/04 – *Marie Danielková proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o náhradě škody způsobené pracovním úrazem, jež probíhalo v letech 1995 až 2003;
- stížnost č. 671/03 – *Tomáš Doležal a Jaroslav Mareš proti České republice*: stížnost se týká délky trestního řízení s někdejšími členy představenstva Komerční banky, které bylo zahájeno v roce 2000;
- stížnost č. 39525/03 – *Dana Grymová proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o určovací žalobě ke vkladu na vkladní knížce, o níž se vedl spor v letech 1997 až 2004;
- stížnost č. 524/04 – *Libuše Karbusová proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o zvýšení výživného pro nezletilé dítě, jež bylo vedeno v letech 1998 až 2004, a následných problémů s výkonem rozsudku;
- stížnost č. 42271/02 – *Hana Komendová proti České republice*: stížnost se týká nedostatku kompenzace za právo náhradního užívání pozemků, které stěžovatelka restituovala;
- stížnost č. 38378/03 – *Lubomír Krátký proti České republice*: stížnost se týká délky sporu o vypořádání společného jmění manželů, jež probíhal v letech 1993 až 2004;
- stížnost č. 36095/03 – *Jaromír Kudrnáč proti České republice*: stížnost se týká délky restitučního řízení zahájeného v roce 1992;
- stížnost č. 39532/03 – *Zdeněk Ledr proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o zaplacení finančního obnosu, jež probíhalo v letech 1991 až 2004;
- stížnost č. 5521/03 – *Petr Meier a Gerte Gráfová proti České republice*: stížnost se týká délky restitučního řízení vedeného v letech 1992 až 2004;
- stížnost č. 44231/02 – *Moravia Shop Invest, s. r. o. proti České republice*: stížnost se týká délky územního řízení a v rámci něho probíhajícího soudního sporu o určení vlastnictví, jež bylo zahájeno v roce 2000;
- stížnost č. 25373/03 – *Josef Musil proti České republice* (č. 1): stížnost se týká délky restitučního řízení započatého v roce 1995;
- stížnost č. 22781/03 – *Jan Roub proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o náhradu škody, zahájeného v roce 1997, a trestního řízení zahájeného v roce 1999; obě řízení skončila v roce 2004;

- stížnost č. 21377/02 – *SKOMA, spol. s r. o. proti České republice*: stížnost se týká délky dvou řízení o zaplacení finančních částek, jež byla zahájena v roce 1994, přičemž jedno z řízení skončilo v roce 2001;
- stížnost č. 42420/02 – *TRIADA, spol. s r. o. proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o zaplacení finanční částky, jež bylo zahájeno v roce 1997;
- stížnost č. 16226/04 – *Lenka Zámečnicková a Michal Zámečník proti České republice*: stížnost se týkala délky řízení o výživné, jež bylo započato v roce 1999;
- stížnost č. 5241/03 – *Františka Zbořilová proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o žalobě na zaplacení finanční částky, zahájeného v roce 1993.

U následujících stížností sice též proběhla meziresortní konzultace s pozitivním výsledkem, nicméně rozhodnutí bylo dosaženo až na poradě náměstků ministrů konané dne 9. ledna 2006:

- stížnost č. 10266/03 – *Jaroslav Chroust proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o zaplacení finanční částky, zahájeného v roce 1996;
- stížnost č. 22598/03 – *Instaplast, spol. s r. o. proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o zaplacení finanční částky, které bylo zahájeno v roce 1994;
- stížnost č. 14271/03 – *Tomáš Jakoubek proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o náhradu škody na zdraví, přičemž žaloba byla podána v roce 1989;
- stížnost č. 28420/04 – *Jiří Jedlička proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o zaplacení finanční částky, které trvá od roku 2000;
- stížnost č. 4385/04 – *Miloš Jeřábek a Bohumil Míča proti České republice*: stížnost se týká délky dvou, od roku 1985 společně projednávaných, řízení o náhradu škody způsobené nemocí z povolání, jež byla zahájena v letech 1984 a 1985;
- stížnost č. 337/03 – *Renata Koutecká proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o vyklizení bytu, jež probíhalo v letech 1994 až 2005;
- stížnost č. 26643/02 – *Josef Kuja proti České republice*: stížnost se týká délky trestního stíhání, které trvalo od roku 1993 do roku 2003;
- stížnost č. 17670/03 – *Karel Mauer proti České republice* (č. 1): stížnost se týká délky řízení o vyškrtnutí ze seznamu StB, které bylo zahájeno v roce 1997;
- stížnost č. 19883/05 – *Josef Musil proti České republice* (č. 2): stížnost se týká délky restitučního řízení započatého v roce 1995;
- stížnost č. 9624/03 – *Přemysl Sedláček proti České republice*: stížnost se týká délky občanskoprávního sporu, jenž probíhal v letech 1988 až 2002;
- stížnost č. 19928/03 – *Jaromír Tichý proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o náhradu škody na zdraví, které bylo zahájeno v roce 1999;
- stížnost č. 12171/03 – *Miloš Knorr proti České republice*: stížnost se týká délky restitučního řízení, jež se odehrávalo v letech 1995 až 2004;
- stížnost č. 12745/03 – *Hynek Maňák proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o náhradu za užívání pozemku, zahájeného v roce 1992;
- stížnost č. 21432/03 – *Karel Mauer proti České republice* (č. 2): stížnost se týká délky řízení o náhradu škody na zdraví, které stěžovatel zahájil v roce 1998;
- stížnost č. 35039/02 – *Jiřina Podzimeková a Tomáš Podzimek proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o náhradu škody, které bylo zahájeno v roce 1990;
- stížnost č. 7419/03 – *Josef Svoboda proti České republice*: stížnost se týká práva pokojně užívat majetek svědčícího povinné osobě v restituci;
- stížnost č. 34324/03 – *Anděla Šárková proti České republice*: stížnost se týká délky řízení o náhradě škody způsobené nemocí z povolání, které probíhalo v letech 1987 až 2004;

- stížnost č. 4371/03 – *Václav Špaček proti České republice* (č. 1): stížnost se týká dvojice řízení o vymození pohledávek stěžovatele vůči dvěma dlužníkům, která byla zahájena v letech 1996 a 1997, přičemž první z nich stále probíhá;
- stížnost č. 13754/03 – *Václav Špaček proti České republice* (č. 2): stížnost se týká délky řízení o vymození finanční částky, které spolu s exekucním řízením probíhalo v letech 1995 až 2003.

1.3. STÍŽNOSTI PROHLÁŠENÉ ZA NEPŘIJATELNÉ

V daném období tímto způsobem ukončil Soud řízení o sedmi komunikovaných stížnostech, přičemž sedmičlenný senát prohlásil za nepřijatelné i dvě stížnosti proti České republice, které předtím nebyly vládě oznámeny.

1.3.1. Komunikované stížnosti prohlášené za nepřijatelné

Těchto sedm stížností se týkalo především problematiky délky soudních řízení, ve dvou případech v kombinaci s porušením práva na rodinný život a zákazem diskriminace otců (*Kotan, Choc*), v jednom případě v kombinaci s právem pokojného užívání majetku u povinné osoby v restituci (*Mohylová*), dále práva na spravedlivý trestní proces (*Bagir-Zade*) a práva na zákonný základ daňové povinnosti (*CBC-Union*).

Je však ještě třeba upozornit na to, že vzhledem k společnému rozhodování o přijatelnosti a odůvodněnosti stížností (článek 29 odst. 3 Úmluvy), které se v praxi stává pravidlem, obsahují rozsudky Soudu fakticky i řadu rozhodnutí o přijatelnosti, ať už s pozitivním výsledkem (což znamená, že počet stížností prohlášených za přijatelné samostatným rozhodnutím bude pomalu klesat a limitovat k nule) nebo s negativním výsledkem (viz výše kromě jiných např. rozsudek *Tetourová*).

Vedle rozhodnutí o přijatelnosti obsažených v rozsudcích Soud vydal před komunikací stížnosti vládě v řadě případů částečná rozhodnutí o přijatelnosti těchto stížností. Jedná se v podstatě o senátní rozhodnutí, jimiž se prohlašují určité stížnostní námítky za nepřijatelné bez komunikace stížnosti vládě.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 25. srpna 2005 o přijatelnosti stížnosti č. 68376/01 – *Josef Košek proti České republice*

Soud jednomyslně akceptoval argument vlády, že stěžovatel délku vnitrostátního soudního řízení ve své stížnosti nekritizuje.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel vedl v letech 1991 až 2000 na čtyřech stupních soudní soustavy restituční řízení.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Vzhledem k tomu, že stěžovatel ve stížnosti zmiňoval „neuvěřitelné prodlevy“ při vyřizování jeho restituční věci, vyzval Soud strany, aby se vyjádřily k otázce délky řízení na poli článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Podle vlády z textu stížnosti ve skutečnosti nevyplývalo, že by se týkala i možného porušení práva na soudní řízení v přiměřené lhůtě; stěžovatel se zejména domáhal vydání nemovitostí. Stěžovatel na to reagoval s tím, že se vláda ve svém stanovisku věnuje pouze podružným otázkám, jako je délka řízení, a nezabývá se vůbec podstatou věci. (Stěžovatel zřejmě nevzal na vědomí částečné rozhodnutí Soudu o přijatelnosti stížnosti ze dne 2. prosince 2003, v němž byly ostatní části jeho stížnosti odmítnuty.)

Soud k tomu uvedl, že v situaci, kdy stěžovatelovy námitky byly zmatené, obrátil se na strany s otázkou týkající se délky řízení. Vláda se proti tomu ostře ohradila a stěžovatel neprojevil úmysl kritizovat délku řízení. Ježto se ani v korespondenci týkající se stížnosti stěžovatel nedomáhal uplatnění článku 6 odst. 1 Úmluvy, Soud je toho názoru, že otázka délky řízení nevyvstala a že skutkové okolnosti případu není nutno na poli článku 6 odst. 1 hodnotit.⁴

Zbytek stížnosti tedy Soud prohlásil za zjevně neopodstatněný.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 6. září 2005 o přijatelnosti stížnosti č. 75115/01 – *Dagmar Mohylová proti České republice*

Stěžovatelka v řízení před Evropským soudem pro lidská práva namítala porušení svého práva na projednání věci v přiměřené lhůtě ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy a práva na pokojné užívání majetku ve smyslu článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě. Soud prohlásil stížnost v obou bodech za nepřijatelnou pro zjevnou neopodstatněnost.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatelka vystupovala jako odpůrce v řízení o povinnosti uzavřít písemnou dohodu o vydání věci podle zákona o mimosoudních rehabilitacích. Řízení bylo zahájeno před Okresním soudem ve Frýdku-Místku v dubnu 1995 a skončilo v listopadu 2001. Věc bylo projednávána celkem na čtyřech stupních soudní soustavy, přičemž soud prvního stupně rozhodoval dvakrát a soud druhého stupně třikrát. Nejvyšší soud rozhodoval o dvou dovoláních a Ústavní soud o třech ústavních stížnostech.

Stěžovatelce byla rozhodnutími vnitrostátních soudů uložena povinnost vydat navrhovatelům nemovitost, kterou v roce 1989 koupila od státu jako konfiskát (předmětná nemovitost připadla státu v důsledku odsouzení původních vlastníků za trestný čin opuštění republiky).

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

a) Právo na pokojné užívání majetku

Případ stěžovatelky se typově shoduje s jiným případem stížnosti osob povinných vydat věc v restituci, kterým se Soud zabýval v relativně známém rozsudku *Pincová a Pinc proti České republice* ze dne 5. listopadu 2002. Vláda se proto ve svém stanovisku k přijatelnosti a odůvodněnosti stížnosti ze dne 21. září 2004 soustředila na to, aby upozornila Soud na dílčí skutečnosti, které oba případy od sebe odlišují, a které by tak ve svém souhrnu mohly dovolit Soudu dojít k opačnému závěru, než jaký v otázce respektování článku 1 Protokolu č. 1 učinil v (do jisté míry precedenčním) rozsudku *Pincová a Pinc*.

Soud ve svém nynějším rozhodnutí znovu nijak nezpochybil legitimitu restitučních zákonů, pouze zopakoval, že snaha o zmírnění minulých křivd nemůže vést ke křivdám novým. Následně zejména zkoumal, zda na stěžovatelku nebylo vnitrostátními soudy uvaleno nepřiměřené břemeno. V této souvislosti zohlednil řadu aspektů, kterými se případ stěžovatelky od případu stěžovatelů Pincových a na něž upozornila vláda (stěžovatelka Soudu nedoložila, že by náhrada, kterou za vydaný majetek obdržela nebo mohla obdržet, byla neadekvátní; okolnosti, za kterých stěžovatelka majetek nabyla, byly z hlediska osobních a sociálních poměrů povinných osob podstatně odlišné od případu Pincových: nemovitost nebyla pro stěžovatelku jedinou možností bydlení a tato nemohla ani tvrdit, že majetek nabyla v dobré víře).

Soud proto uzavřel, že v případě stěžovatelky se státním orgánům podařilo zachovat spravedlivou rovnováhu mezi obecným zájmem a ochranou práva na pokojné užívání majetku.

⁴ Lze si klást otázku, proč Soud pokládá zmatené stížnosti za kauzy způsobilé dalšího projednání. Vláda sice vznesla obdobnou námitku ve více případech, avšak pouze v této naprosto extrémní věci Soudu zřejmě skutečně nezbylo, než aby stížnost odmítl.

Stížnost na porušení článku 1 Protokolu č. 1 byla proto prohlášena za zjevně neopodstatněnou.

b) Právo na projednání věci v přiměřené lhůtě

Předmětné vnitrostátní řízení trvalo zhruba šest a půl roku.

Soud uvedl, že řízení bylo do určité míry složité. Stěžovatelka k jeho délce přispěla tím, že opakovaně žádala o odročení nařízených soudních jednání. Vzhledem k těmto skutečnostem a k tomu, že v postupu vnitrostátních soudů nebyla zjištěna žádná významná období nečinnosti, konstatoval Soud, že délka řízení nebyla nepřiměřená. Také tuto část stížnosti proto prohlásil za nepřijatelnou pro zjevnou neopodstatněnost.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 6. září 2005 o přijatelnosti stížnosti č. 74151/01 – Pavel Kohout a Jelena Mašínová proti České republice

Soud jednomyslně prohlásil za nepřijatelnou stížnost na porušení práva stěžovatelů na řízení o jejich občanských právech a závazcích v přiměřené lhůtě ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy.

(i) Skutkové okolnosti případu

V roce 1993 chystala Česká televize obnovenou premiéru celovečerního filmu „Sedm zabitých“, původně natočeného v roce 1965. Stěžovatelé jako jeho autoři se chtěli na jeho opětovném uvedení rovněž podílet. Česká televize však toto jejich přání nerespektovala a navzdory nesouhlasu jejich, výrobce filmu a ochranné organizace DILIA film odvysílala.

V březnu 1994 podali stěžovatelé u Městského soudu v Praze žalobu o zákaz porušování autorského práva a přiměřené zadostiučinění za neoprávněné užití díla ve výši 100 000 Kč.

V prvním rozsudku z dubna 1995 městský soud žalobu zamítl pro nedostatek aktivní legiti-mace stěžovatelů. Vrchní soud v Praze tento rozsudek v červnu 1996 potvrdil. Stěžovatelé se však následně obrátili na Ústavní soud, který v únoru 1998 nálezem obě předchozí rozhodnutí zrušil, v důsledku čehož se věc vrátila před soud prvního stupně. Městský soud v září 1999 žalobu stěžovatelů opět zamítl. Vrchní soud v odvolacím řízení v lednu 2001 jeho rozsudek částečně změnil, když každému ze stěžovatelů přiznal zadostiučinění ve výši 30 000 Kč.

Věc byla pravomocně skončena v březnu 2001.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatelé ve zbytku své stížnosti poukazovali na nepřiměřenou délku občanskoprávního řízení. Vláda sice neměla při zpracování stanoviska ke stížnosti k dispozici spis zamražený po povodních v roce 2002, vznesla nicméně řadu argumentů, jimiž především doložila jak právní, tak skutkovou složitost věci (právní základ sporu spočíval ve dvou smlouvách uzavřených před více než třiceti lety, které navíc stěžovatelé nedoložili a jejichž neplatnost sami popírali, před obecnými soudy ovšem nenavrhli důkazy, jimiž by měl být obsah smluv prokázán; složité bylo i řešení problému právního nástupnictví po výrobci filmu).

Posuzované období trvalo téměř sedm let a řízení proběhlo na třech stupních soudní soustavy. Soud vyslovil, že věc, jejíž význam pro stěžovatele zhodnotil jako relativně menší, byla vzhledem k specifičnosti předmětu sporu (ochrana autorských práv) a dávné době, v níž sporné okolnosti nastaly, složitější; kritice podrobil i chování samotných stěžovatelů. Vnitrostátní soudy postupovaly ve věci bez zbytečných průtahů: městský soud vydal první rozsudek pouhý rok po zahájení řízení a ostatní rozhodnutí byla vydávána v přiměřených časových intervalech. Jako přiměřené hodnotil Soud také období devatenácti a čtrnácti měsíců, po kterých vydaly po řadě městský soud a vrchní soud svá druhá rozhodnutí.

Ve světle všech skutečností dospěl Soud k závěru, že délka řízení nepřekročila požadavek přiměřenosti zakotvený v článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 20. září 2005 o přijatelnosti stížnosti č. 68741/01 – *CBC-Union, s. r. o. proti České republice*

Stěžovatelská společnost v řízení před Evropským soudem pro lidská práva namítala porušení svého práva na pokojné užívání majetku (článek 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě). Soud prohlásil stížnost většinou hlasů za nepřijatelnou pro zjevnou neopodstatněnost.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatelská společnost uzavřela na základě dražby v roce 1993 smlouvu o koupi nemovitosti. Finanční úřad jí následně vyměřil darovací daň z částky, kterou představoval rozdíl mezi cenou sjednanou v kupní smlouvě a cenou zjištěnou podle oceňovacího předpisu. Stěžovatelská společnost se proti platebnímu výměru odvolala s tím, že v té době platný předpis (zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí) jí zaplacení darovací daně v daném případě neukládá. Příslušné finanční ředitelství její odvolání zamítlo. Stejně tak stěžovatelská společnost neuspěla ani se žalobou ke krajskému soudu. Následná ústavní stížnost byla odmítnuta jako zjevně neopodstatněná.

Podle § 6 odst. 1 zákona (ve znění účinném v roce 1993) předmětem daně darovací bylo nabytí majetku na základě právního úkonu, a to jinak než smrtí zůstavitele, pokud k němu došlo zcela nebo zčásti bezúplatně. Základem daně darovací podle § 7 odst. 1 zákona byla cena majetku, který byl předmětem této daně, snižená o taxativně vyjmenované položky, mezi které náležela úplata v případě, kdy majetek byl nabýván jen zčásti bezúplatně. V § 7 odst. 2 pak bylo stanoveno, že cenou u nemovitostí je cena zjištěná podle zvláštního předpisu platná v den nabytí nemovitosti. Předmětem daně z převodu nemovitostí podle § 9 odst. 1 písm. a) zákona byl převod nebo přechod vlastnictví k nemovitostem, pokud k němu došlo zcela nebo zčásti úplatně. Základem daně z převodu nemovitostí podle § 10 písm. a) byla cena nemovitosti zjištěná podle oceňovacího předpisu připadající na zčásti úplatný převod.

Pokud tedy vlastnictví k nemovitosti bylo převedeno za cenu nižší než cenu zjištěnou, byl převod považován za částečně úplatný a částečně bezúplatný. Souhrn základů obou daní pak odpovídal ceně nemovitosti zjištěné podle oceňovacího předpisu a daní byl zatížen jak ten, kdo získal úplatu za převod nemovitosti, tak ten, kdo nabyl část nemovitosti z pohledu zákona o daních bezúplatně.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud se po shrnutí argumentů obou stran a své vlastní judikatury v dané oblasti zabýval otázkou, zdali povinnost zaplatit darovací daň byla stěžovatelské společnosti uložena na základě právního předpisu, který byl pro ni dostupný, a zda konkrétní obsah takového právního předpisu byl pro ni předvídatelný. V této souvislosti konstatoval, že k uložení povinnosti došlo na základě zákona, který byl uveřejněn ve Sbírce zákonů, a byl tedy pro stěžovatelskou společnost dostupný. Soud dal rovněž zapravdu vládě, že příslušná ustanovení zákona byla formulována dostatečně přesně na to, aby umožňovala stěžovatelské společnosti (byť případně s využitím právní porady) předvídat, že v důsledku uzavření smlouvy jí vznikne daňová povinnost.

Právo stěžovatelské společnosti na pokojné užívání majetku ve smyslu článku 1 Protokolu č. 1 proto porušeno nebylo.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 3. listopadu 2005 o přijatelnosti stížnosti č. 22993/03 – *Ilgar Bagir-Zade proti České republice*

Senát druhé sekce Soudu po stanovisku vlády označil za nepřijatelnou stížnost týkající se tvrzeného porušení práva na spravedlivý proces jako celek (článek 6 odst. 1 Úmluvy) a práv obviněného být seznámen s povahou a důvodem obvinění proti němu a na obhajobu [článek 6 odst. 3 písm. a) a b) Úmluvy], jakož i práva na uložení zákonného trestu (článek 7 odst. 1 Úmluvy).

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel, státní příslušník Ázerbájdžánu, byl v květnu 2000 obviněn z trestného činu ublížení na zdraví ve spolupachatelství, byl mu ustanoven obhájce a byl vzat do vazby. V říjnu 2000 byla na stěžovatele podána Krajským státním zastupitelstvím v Ústí nad Labem obžaloba pro výše uvedený trestný čin.

V prosinci 2000 vydal Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudek, kterým stěžovatele odsoudil pro spáchání trestného činu ublížení na zdraví. Vrchní soud v Praze rozsudek krajského soudu v celém rozsahu zrušil a věc mu vrátil k novému projednání, přičemž upozornil, že předmětný skutek může být nově kvalifikován jako trestný čin vraždy.

V listopadu 2001 vynesl krajský soud nový rozsudek, ve kterém dospěl ke stejným závěrům jako v rozsudku předešlém. I přes názor vrchního soudu neshledal, že by byly naplněny znaky trestného činu vraždy.

V únoru 2002 vrchní soud zrušil rozsudek krajského soudu v části týkající se stěžovatele a odsoudil ho pro spáchání trestného činu vraždy k trestu odnětí svobody v trvání deseti roků a k trestu vyhoštění na dobu neurčitou. Vrchní soud konstatoval, že krajský soud dle jeho pokynu provedl důkazy potřebné pro věcně spravedlivé rozhodnutí, přičemž nepovažoval za nutné provést důkazy navržené stěžovatelem. Pochybil však, když jednání stěžovatele posoudil toliko jako trestný čin ublížení na zdraví.

Stěžovatel podal dovolání, jež směřovalo proti odlišným skutkovým závěrům odvolacího soudu. Dovolání bylo odmítnuto. Ústavní stížnost stěžovatele, ve které namítal porušení svého práva na obhajobu a práva na spravedlivý proces, byla odmítnuta jako zjevně neopodstatněná.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel namítal porušení článku 6 odst. 1, 2 a 3 písm. d), jakož i článku 7 odst. 1 Úmluvy. Věcně se stížnost týkala především provádění důkazů a jejich hodnocení ze strany národních soudů, jakož i změny právní kvalifikace skutku, z jehož spáchání byl stěžovatel obviněn.

Otázky Soudy směřovaly k porušení samotného článku 6 odst. 1 Úmluvy; Soud se rovněž dotázal, zda byl stěžovatel vzhledem ke změně právní kvalifikace skutku provedené odvolacím soudem podrobně seznámen s povahou a důvody obvinění proti němu [článek 6 odst. 3 písm. a) Úmluvy] a zda měl s ohledem na to přiměřený čas a možnosti k přípravě své obhajoby [článek 6 odst. 3 písm. b) Úmluvy].

Soud se předně v souladu se svojí judikaturou rozhodl neposuzovat námitky stěžovatele na porušení článku 6 odst. 1 a 3 Úmluvy odděleně. Soud dále právně kvalifikoval námitky obsažené ve stížnosti tak, že se vztahují ke článku 6 odst. 1 a 3 písm. a) a b) Úmluvy. Následně pak zamítl námitku nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, kterou vznesla vláda.

Na poli článku 7 odst. 1 Úmluvy Soud konstatoval, že z protokolů o jednáních, jejichž opravu stěžovatel nevyžadoval, vyplývá, že byl upozorněn na možnou změnu kvalifikace skutku, příslušné usnesení vrchního soudu bylo ostatně jemu i jeho právnímu zástupci doručeno. Právní zástupce (i stěžovatel) se následně účastnil jednání před krajským soudem v listopadu 2001, což znamená, že nepodcenil možnost překvalifikování skutku. Nadto, tato možnost vyplývala i z obsahu odvolání státního zástupce proti druhému rozsudku krajského soudu. Z uvedeného vyplývá, že stěžovatel mohl předvídat, že skutek bude překvalifikován na vraždu.

Pokud jde o hodnocení důkazů, Soud, ostatně jako již mnohokrát, uvedl, že přípustnost důkazů a jejich hodnocení je v první řadě záležitostí vnitrostátního práva a národních soudů. Soud není příslušný k tomu, aby se vyslovil o vině stěžovatele, a může pouze zhodnotit, zda řízení jako celek bylo spravedlivé. Soud ovšem neshledal pochybení ve způsobu, jakým národní soudy shromáždily důkazy a odůvodnily svá odsuzující rozhodnutí.

K námitce týkající se práva na obhajobu Soud poznamenal, že stěžovatel měl v průběhu celého trestního řízení obhájce, který soudům předkládal argumenty na obhajobu stěžovatele.

Řízení jako celek tedy nebylo nespravedlivé a k porušení Úmluvy nedošlo.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 29. listopadu 2005 o přijatelnosti stížnosti č. 26136/03 – Petr Kotan proti České republice

Soud rozhodl jednomyslně prohlásit za nepřijatelnou stížnost týkající se především údajného porušení různých aspektů práva na spravedlivý proces (článek 6 odst. 1 Úmluvy), zásahu do rodinného života (článek 8 Úmluvy), překročení zákazu diskriminace v rodinném životě a mezi manželi (článek 14 ve spojení se článkem 8 Úmluvy, článek 5 Protokolu č. 7).⁵

(i) Skutkové okolnosti případu

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 9 z listopadu 1998 byl pro dobu po rozvodu rodičů stěžovatelův syn svěřen do výchovy matky (v té době bylo dítěti 5 let). Styk stěžovatele s nezletilým byl upraven rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 5 z dubna 2000, kterým bylo mimo jiné stanoveno, že stěžovatel má právo se s nezletilým stýkat každý sudý týden v roce v době od pátku 15:30 hodin do neděle 18:00 hodin a v některých dalších termínech (o vánočních a velikonočních svátcích a o hlavních školních prázdninách).

Stěžovatel ve své stížnosti ze srpna 2003 namítal, že matka nezletilého rozhodnutí soudu z roku 2000 nerespektuje a nezletilého mu již dva roky nepředává. Soud je v dané věci údajně nečinný, nejedná vůči stěžovateli spravedlivě a nestranně, nezajišťuje mu v probíhající řízení rovná práva, diskriminuje ho z důvodu pohlaví, a nerespektuje tak jeho rodinný život.

Vnitrostátní orgány po neúspěšné snaze přimět matku k respektování příslušného rozhodnutí soudu mírnějšími prostředky nakonec v září 2003 přistoupily k výkonu rozhodnutí odnětím nezletilého matce a jeho předáním stěžovateli. V současné době by měl být styk stěžovatele s nezletilým umožňován matkou bez výraznějších problémů.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Vláda Soudu předložila, vedle relevantních právních argumentů, podrobný popis skutkových okolností případu (soudy se v rámci probíhajícího opatrovnického řízení zabývaly nejen výkonem práva stěžovatele na styk se svým synem, ale celou řadou dalších návrhů: na úpravu styku nezletilého s babičkou a se sourozenci, na svěřením nezletilého do péče stěžovatele, na zvýšení či naopak snížení výživného pro nezletilého, atd.) a ke svému stanovisku přiložila několik desítek dokumentů, ze kterých bylo možné alespoň částečně si udělat obrázek o tom, v jaké situaci se nacházely národní soudy, když měly rozhodovat o tom, zda a jakým způsobem přistoupit k výkonu rozhodnutí o úpravě styku mezi stěžovatelem a nezletilým.

a) K článku 6 odst. 1 Úmluvy

Soud v první řadě akceptoval návrh vlády a otázkou délky řízení o výkon rozhodnutí o úpravě styku stěžovatele se svým synem se rozhodl zabývat pouze na poli článku 8 Úmluvy.

Další námitky porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy, které stěžovatel vnesl, Soud odmítl pro opožděnost (stížnost na nepřiměřenou délku řízení o úpravě styku pravomocně ukončeného v roce 2000), pro nevyčerpání všech vnitrostátních prostředků nápravy (stížnost na porušení

⁵ Stěžovatel tvoří společně s pány Fialou, Chocem, Pedovičem, Křížem a Paterou první skupinu stěžovatelů náležejících k organizaci Spravedlnost dětem (www.iustin.cz), která sdružuje otce bojující za svá práva na styk s nezletilými dětmi a opakovaně poukazuje na údajnou systémovou diskriminaci otců při rozhodování soudů v opatrovnických sporech. Stížnosti pánů Fialy, Pedoviče, Kříže a Patery byly prohlášeny za částečně přijatelné; ke stížnosti pana Choce viz níže.

práva na spravedlivost řízení a na nestranný soud) a pro zjevnou neopodstatněnost (stížnost na porušení práva na účinný právní prostředek nápravy ve smyslu článku 13 Úmluvy ve spojení s článkem 6 odst. 1 Úmluvy).

b) K článku 8 Úmluvy

Soud zopakoval, že podle své ustálené judikatury článek 8 sice směřuje zejména k ochraně jednotlivce před svévolnými zásahy státních orgánů, ale nadto ukládá státu pozitivní povinnosti spočívající v účinném „respektování“ rodinného života. Je-li tedy prokázána existence rodinného vztahu, měl by stát v zásadě jednat tak, aby umožnil rozvoj tohoto vztahu, a měl by přijmout vhodná opatření k navázání styku mezi rodičem a dítětem. Tato povinnost ovšem není absolutní. Státní orgány musí brát ohled na zájmy, práva a svobody dotčených osob a zejména na nejvyšší zájem dítěte a jeho práva, která mu přiznává článek 8 Úmluvy. Rozhodující je zjistit, zda státní orgány přijaly za účelem usnadnění styku veškerá opatření, která od nich bylo možné v tomto případě rozumně očekávat.

V případě stěžovatele si Soud zejména všiml, že právo stěžovatele na styk s vlastním synem bylo po celou dobu v zásadě zaručeno rozhodnutím soudu z roku 2000 a státní orgány (soudy ve spolupráci s opatrovnickým orgánem) činily řadu kroků k tomu, aby zajistily výkon tohoto práva stěžovatele. Řídily se přitom zejména názory znalců, rodinnou situací a přáními nezletilého. Přijímaná opatření se vyznačovala stupňující mírou donucení a vyústila nejen ve výkon rozhodnutí odnětím nezletilého matce, ale také v uložení pokuty a odsouzení matky v trestním řízení. I když Soud nepřehlédl, že ne vždy soudy postupovaly ve věci s takovou péčí, jakou by si daná věc a její význam pro stěžovatele vyžadovaly, konstatoval s uspokojením, že se styk stěžovatele se synem podařilo nakonec obnovit.

Skutkové okolnosti případu tak podle Soudu nesevřdí o tom, že by státním orgánům mohlo být vyčítáno, že nepodnikly příslušné a dostatečné kroky k tomu, aby stěžovateli zajistily respektování jeho práva na styk s dítětem, a tím i práva na rodinný život. I když si je vědom frustrace stěžovatele plynoucí z nemožnosti stýkat se se svým synem, musí na druhou stranu poznamenat, že ze spisu vyplývá, že se stěžovatel nechoval ke svému dítěti vždy zcela vhodně a empaticky. Tato část stížnosti proto byla zamítnuta pro zjevnou neopodstatněnost.

c) K článku 14 Úmluvy

Soud ponechal stranou řešení otázky vyčerpání všech vnitrostátních prostředků nápravy, neboť část stížnosti týkající se porušení zákazu diskriminace je podle jeho názoru v každém případě nepřijatelná z jiných důvodů.

Soud v této souvislosti poznamenal, že stěžovatel na poli článku 14 Úmluvy argumentuje zčásti tvrzeními o obecné situaci v České republice a zčásti tvrzeními, se kterými se Soud již vypořádal na poli článku 8 Úmluvy. Konstatoval, že ze spisu nijak nevyplývá, že by postup soudů byl nějak ovlivněn pohlavím stěžovatele; jejich rozhodnutí naopak dostatečně vypovídají o tom, že se řídily takovými aspekty, jako je rodinná situace a chování rodičů a dítěte. Stížnost na porušení zákazu diskriminace proto Soud zamítl jako nepřijatelnou pro zjevnou neopodstatněnost.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 29. listopadu 2005 o přijatelnosti stížnosti č. 25213/03 – *Lubomír Choc proti České republice*

Soud rozhodl většinou hlasů prohlásit za nepřijatelnou stížnost týkající se především údajného porušení různých aspektů práva na spravedlivý proces (článek 6 odst. 1 Úmluvy), zásahu do rodinného života (článek 8 Úmluvy), překročení zákazu diskriminace v rodinném životě a mezi manželi (článek 14 ve spojení se článkem 8 Úmluvy, článek 5 Protokolu č. 7).

(i) Skutkové okolnosti případu

V únoru 1999 podal stěžovatel návrh na úpravu styku se svou dcerou (v té době měla necelé dva roky), o němž bylo v květnu 1999 rozhodnuto tak, že stěžovatel je oprávněn se s nezle-

tilou stýkat v každém sudém týdnu v roce (kromě období od 1. července do 31. srpna) ve středu od 15:00 do 17:00 a každoročně 25. prosince od 15:00 do 17:00.

Dne 22. ledna 2001 podal stěžovatel návrh na rozšíření úpravy styku s nezletilou. Zejména na základě vypracovaného znaleckého posudku Obvodní soud pro Prahu 2 v červnu 2002 rozhodl, že se styk nezletilé se stěžovatelem neupravuje, a dal oběma rodičům prostor, aby se dohodli na spolupráci s psychologem. Odvolací soud toto rozhodnutí v prosinci 2002 zrušil, neboť v době od vyhlášení rozsudku soudu prvního stupně se ukázalo, že rodiče nejsou schopni se dohodnout.

V červnu 2004 soud prvního stupně vyhlásil rozsudek, kterým byla mimo jiné stanovena úprava styku stěžovatele s nezletilou. Podle tohoto rozhodnutí je stěžovatel oprávněn stýkat se s nezletilou v každém sudém týdnu v roce v pondělí v době od 14:00 do 15:00 hodin po dobu prvních pěti styků v dětském centru za přítomnosti psychologa a podle jeho pokynů. Po skončení tohoto období je otec oprávněn se s nezletilou stýkat v každém sudém týdnu v roce v sobotu od 14:00 do 18:00 hodin. Obvodní soud navíc rozhodl, že tyto části výroku rozsudku jsou předběžně vykonatelné.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel ve své stížnosti ze srpna 2003 namítal, že matka nezletilé rozhodnutí soudu z roku 1999 nerespektuje a nezletilou mu již dva roky nepředává. Soud je v dané věci údajně nečinný, nejedná vůči stěžovateli spravedlivě a nestranně, nezajišťuje mu v probíhajícím řízení rovná práva, diskriminuje ho z důvodu pohlaví, a nerespektuje tak jeho rodinný život.

Vláda k obhajobě v této věci přistoupila obdobně jako v kauze *Kotan* (viz výše).

a) K článku 6 odst. 1 Úmluvy

Soud se v prvé řadě vypořádal s námitkou nepřiměřené délky řízení o návrhu stěžovatele z ledna 2001. Po zhodnocení všech konkrétních okolností případu dospěl nakonec k závěru, že k porušení požadavku na rozhodnutí v přiměřené lhůtě ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy nedošlo.

Další námitky porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy, které stěžovatel vznesl, Soud odmítl pro nevyčerpání všech vnitrostátních prostředků nápravy (stížnost na porušení práva na spravedlivost řízení a na nestranný soud) a pro zjevnou neopodstatněnost (stížnost na porušení práva na účinný právní prostředek nápravy ve smyslu článku 13 Úmluvy ve spojení s článkem 6 odst. 1 Úmluvy). V této souvislosti výslovně uvedl, že ústavní stížnost představuje v zásadě (s výjimkou stížností na nepřiměřenou délku řízení) účinný vnitrostátní prostředek nápravy, který je třeba v souladu s článkem 35 odst. 1 Úmluvy vyčerpat před podáním stížnosti k Soudu.

b) K článku 8 Úmluvy

Východiska pro rozhodování Soudu se tu shodovala s těmi, která Soud naznačil v rozhodnutí ve věci *Kotan* (viz výše).

Soud si zejména povšiml, že styk stěžovatele s nezletilou probíhal (byť nepravidelně) na základě rozhodnutí soudu z roku 1999 až do června 2001. Státní orgány se podle názoru Soudu poté snažily stěžovateli zajistit výkon práva na styk (zejména prostřednictvím spolupráce soudu, opatrovnického orgánu a psychologa), jakkoli v poněkud omezené podobě a svázané určitými podmínkami; stěžovatel sám však nepřístupoval k věci dostatečně realisticky a s patřičným pochopením.

Zatímco státní orgány byly podle Soudu vedeny snahou chránit psychický vývoj nezletilé, stěžovatel naopak svojí neochotou respektovat názor znalce o nutnosti spolupráce s psychologem přispěl svým způsobem ke zhoršení situace. Soud proto dospěl k závěru, že právo stěžovatele na respektování rodinného života ve smyslu článku 8 nebylo porušeno, když na jedné straně zohlednil napjaté vztahy mezi rodiči nezletilé a jejich neschopnost spolupracovat a na straně druhé přihlédl ke snaze státních orgánů nalézt řešení dané situace. Tato část stížnosti tak byla zamítnuta pro zjevnou neopodstatněnost.

c) *K článku 14 Úmluvy*

Tuto část stížnosti Soud zhodnotil stejně jako ve věci *Kotan* (viz výše).

1.3.2. Nekomunikované stížnosti prohlášené za nepřijatelné

Senátní rozhodnutí Soudu o přijatelnosti těchto dvou stížností vycházela z ustálené judikatury a týkala se jednak tzv. dalších platů našich soudců (*Kučera*), jednak majetkových nároků Sudetských Němců (*Bergauer a 89 dalších*). Byla tedy zajímavá spíše z důvodů politických nežli odborných.

Do této kategorie zařazujeme i jedno ze zajímavějších rozhodnutí Soudu o částečné (ne)přijatelnosti stížnosti s tím, že zbývající námitka byla vládě komunikována k zaujetí stanoviska (*Mareš*).

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 15. listopadu 2005 o přijatelnosti stížnosti č. 7416/03 – *Pavel Kučera proti České republice*

Senát druhé sekce Soudu, aniž by stížnost bývalého soudce na odnětí tzv. dalšího platu za druhé pololetí roku 1999 komunikoval vládě, ji prohlásil jednomyslně za nepřijatelnou, a to jak ve světle práva pokojného užívání majetku, tak ve světle práva na nestranný soud.⁶

(i) Okolnosti případu

Stěžovatel byl do roku 2003, kdy zemřel, soudcem Krajského soudu v Hradci Králové.⁷ Zákonem č. 308/1999 Sb. Parlament rozhodl, že nebude ústavním činitelem ve druhém pololetí roku 1999 a 2000 vyplacen tzv. další plat. Stěžovatel zahájil soudní řízení za účelem vymožení předmětné částky za rok 1999. Okresní soud v Hradci Králové se obrátil na Ústavní soud s návrhem na posouzení ústavnosti zmíněného zákona. Ústavní soud nálezem publikovaným pod č. 321/2000 Sb. návrh zamítl s tím, že se zákon týká všech ústavních činitelů a zákonodárce pouze reagoval na rozpočtové možnosti a hospodářskou situaci země, přičemž odňat byl pouze další plat, a proto nebyly výrazně zhoršeny materiální podmínky soudců.

O obdobných návrzích však Ústavní soud zpravidla judikoval v opačném smyslu (např. nálezy publikované pod č. 233/1999 a 198/2003 Sb.).

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel namítal zásah do svého práva pokojně užívat majetek (článek 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě), neb dle jeho názoru byl zákon č. 308/1999 Sb. retroaktivní a odnímal soudcům část platu, na kterou jim již vznikl nárok. Dále stěžovatel poukazoval na porušení principu soudcovské nezávislosti v důsledku snížení jejich platů, a to v rozporu se článkem 6 odst. 1 Úmluvy.

a) K právu pokojného užívání majetku

Soud v první řadě konstatoval, že se stížnost týká odnětí finančního plnění spojeného s výkonem soudcovské funkce, přičemž toto plnění představuje věcné právo chráněné článkem 1 Protokolu č. 1. Zásah státu měl zákonný základ; vyplýval ze zákona, který byl nepřímo aprobován Ústavním soudem s tím, že právo na další (14.) plat vzniká až ke konci kalendářního roku. Zákonodárce vycházel z rozpočtových možností a z hospodářské situace země, tzn. že zásah sledoval legitimní cíl v obecném zájmu. Podle Soudu tento zásah nebyl ani nepřiměřený sledovanému cíli. Soud tu k výše zmíněným úvahám Ústavního soudu dodal, že soudy, které rozhodovaly ve stěžovatelově věci, svá rozhodnutí odůvodnily a že ani nález

⁶ Soud již podobné problémy řešil v rozhodnutí ze dne 18. června 2002 o přijatelnosti stížnosti *Ľalík proti Slovensku*.

⁷ Nejedná se tedy o stávajícího místopředsedu Nejvyššího soudu stejného jména i příjmení.

Ústavního soudu nebyl překvapivý, neboť Ústavní soud pouze připustil určitou výjimku z obecného principu.

Tato část stížnosti tedy byla zjevně neopodstatněná.

b) K právu na spravedlivý proces před nezávislým soudem

Soud uvedl, že není jeho úkolem abstraktně hodnotit, zda nějakým krokem došlo k ohrožení nezávislosti všech soudců určitého státu. Článek 6 odst. 1 Úmluvy, jehož se stěžovatel dovolává, se vztahuje ke konkrétnímu soudnímu řízení o občanských právech a závazcích nebo o oprávněnosti trestního obvinění. Stěžovatel však na žádné takové řízení nepoukázal, protože je tato část stížnosti neslučitelná s Úmluvou *ratione materiae*.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 13. prosince 2005 o přijatelnosti stížnosti č. 17120/04 – Josef Bergauer a 89 dalších proti České republice

Senát druhé sekce Soudu, aniž by žádal žalovanou českou vládu o stanovisko, prohlásil jednomyslně za nepřijatelnou stížnost skupiny devadesáti Sudetských Němců, jež byla podána dne 4. května 2004 a týkala se konfiskace jejich majetku nebo majetku jejich předků na základě tzv. Benešových dekretů.⁸

(i) Skutkové okolnosti případu

Soud se ve svém rozhodnutí nezabýval skutkovými okolnostmi, jež by se týkaly jednotlivých stěžovatelů, a zaměřil se jednak na résumé událostí před druhou světovou válkou a po ní, jednak na stručné informace o českém restitučním zákonodárství, nálezu pléna Ústavního soudu o návrhu R. Dreithalera na zrušení dekretu č. 108/1945 Sb. nebo Česko-německé deklaraci z roku 1997.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatelé namítali, že se v důsledku politiky poválečných konfiskací a vyhnání stali obětmi diskriminace zapovězené článkem 14 Úmluvy ve spojení se článkem 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě (který zaručuje právo na pokojné užívání majetku). Stěžovatelé poukazovali na poválečnou genocidu německého obyvatelstva v Československu. Stěžovatelé zpochybňovali právní kontinuitu Československé republiky za druhé světové války a platnost konfiskačních dekretů a napadali diskriminační charakter restitučního zákonodárství. Tvrdili také, že lítost vyjádřená v Česko-německé deklaraci z roku 1997 představuje základ pro povinnost České republiky poskytnout odškodnění za újmu utrpěnou po druhé světové válce, jehož se jim však nikdy nedostalo.

a) K právu pokojného užívání majetku

Soud se zejména zabýval otázkou, zda stěžovatelé vyčerpali prostředky nápravy, které měli k dispozici v České republice, a zda je stížnost vůbec slučitelná s Evropskou úmluvou o lidských právech.

Soud poznamenal, že žádný ze stěžovatelů nevznnesl restituční nároky a neobrátil se na Ústavní soud v případě neúspěchu v řízení před správními orgány a obecnými soudy. Stěžovatelé ostatně sami kritizovali komplexní a doposud ne zcela ustálený charakter rozhodovací praxe českých soudů, protože by ani Soud pro lidská práva nemohl předjímat výsledek případných vnitrostátních žalob a ústavních stížností. Jejich tvrzení o absenci vnitrostátních prostředků nápravy, které by bylo třeba vyčerpat, je tudíž neodůvodněné.

⁸ Právní názor Soudu v tomto případě byl zcela předvídatelný, stejně jako postup Soudu, který neodmítl stížnost neveřejným rozhodnutím na úrovni soudcovského výboru, jak mu to umožňuje článek 28 Úmluvy, nýbrž upřednostnil veřejné senátní rozhodnutí, jež bude publikováno v internetové databázi rozhodnutí Soudu.

Soud ovšem považoval za nutné se ke stížnosti vyjádřit pro případ, že by stěžovatelé bývalí prostředky nápravy vyčerpali. Zopakoval svoji konstantní judikaturu týkající se aplikovatelnosti článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě v kontextu vyvlastnění.

Zbavení vlastnictví je momentální akt, který nevytváří pokračující situaci zbavení práva. Stěžovatelé tedy neměli existující vlastnické právo v době, kdy vstoupila Úmluva v platnost pro Českou republiku (1992) nebo kdy podali stížnost k Soudu (2004), přičemž fakt, že dekrety zůstávají součástí českého právního řádu, na tomto nic nemění.

Článek 1 Protokolu č. 1 nezaručuje právo nabýt vlastnictví ani nemůže být interpretován v tom smyslu, že by vůči členským státům vytvářel povinnost vrátit vlastnictví zabavené před vstupem Úmluvy pro ně v platnost nebo stanovil omezení pro jejich volnost upravit rozsah a podmínky restituace majetku bývalým vlastníkům. (Jiná by mohla být situace, když by zákonodárství zakotvující právo na vrácení majetku nebo kompenzaci za něj zůstávalo v platnosti.) Česká republika tedy nemá povinnost vrátit majetek zabavený před ratifikací Úmluvy podle Benešových dekretů.

Je navíc zřejmé, že podle platného českého zákonodárství neměli stěžovatelé nikdy majetkové právo ani nárok na vydání majetku, jenž by se ve smyslu judikatury Soudu ke článku 1 Protokolu č. 1 rovnal legitimnímu očekávání, že se domohou restituace.

Tento aspekt případu je tudíž neslučitelný *ratione materiae* s Úmluvou.

b) K tvrzené genocidě

Stěžovatelé s odvoláním na články 2 a 3 Úmluvy (zaručují po řadě právo na život a zákaz mučení, krutého a nelidského zacházení) poukazují na genocidu, k níž došlo po skončení války. Soud k tomu uvedl, že ani kontextem se tu nejedná o pokračující situaci; stěžovatelé poukazují na individuální akty vyhánění a konfiskace, k nimž došlo krátce po druhé světové válce a které nejsou přičitatelné právnímu nástupci tehdejšího československého státu.

Tato část stížnosti je tudíž neslučitelná s Úmluvou *ratione temporis*.

c) K tvrzené diskriminaci

Stěžovatelé se považují za oběti diskriminace z důvodu národnosti a státního občanství. Soud k použitelnosti článku 14 Úmluvy poznamenal, že nemá samostatnou existenci a že pouze doplňuje ostatní hmotněprávní ustanovení Úmluvy a jejích protokolů. Pokud tedy fakta případu nespádají pod žádné z těchto ustanovení, nelze na ně vztáhnout ani článek 14 Úmluvy.

V projednávané věci byly ostatní aspekty stížnosti shledány neslučitelnými s Úmluvou, a proto je třeba odmítnout i námitku přestoupení zákazu diskriminace.

Částečné rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 5. července 2005 o přijatelnosti stížnosti č. 1414/03 – Jan Mareš proti České republice

Soud ve svém částečném rozhodnutí o přijatelnosti stížnosti jednomyslně odročil projednávání části stížnosti týkající se respektování principu „rovnosti zbraní“ v řízení před Ústavním soudem a prohlásil stížnost za nepřijatelnou v ostatních aspektech pro zjevnou neopodstatněnost.

(i) Skutkové okolnosti případu

Po zrušení svého prvního rozsudku Městským soudem v Praze uznal Obvodní soud pro Prahu 7 dne 8. června 1999 stěžovatele vinným ze spáchání trestného činu zneužívání pravomoci veřejného činitele a přijímání úplatků a uložil mu nepodmíněný trest odnětí svobody. Městský soud v Praze rozsudek obvodního soudu dne 19. října 1999 potvrdil.

Stěžovatel, v dané době vysoký policejní důstojník, měl v osobě K. B. vyvolat dojem, že je schopen zajistit, aby K. B. nebyl ve vyšetřované věci vzat do vazby a následně trestně stíhán; toto nebezpečí mu mělo hrozit. Stěžovatel měl naznačit, že za uvedenou aktivitu od K. B. očekává blíže neurčenou finanční částku. Měl tedy navodit situaci tak, aby mu byl

nabídnut úplatek, což se také dne 20. března 1998 stalo, když stěžovatel od K. B. převzal částku ve výši 250 000 Kč. Před předáním finanční hotovosti se K. B. (jenž v rámci trestního řízení vystupoval jako svědek) obrátil na policii, věci se následně začala zabývat Inspekce ministra vnitra, která K. B. vybavila na další schůzky se stěžovatelem odposlouchávacím zařízením a dohodla s ním, že K. B. stěžovateli v určitou dobu předá uvedenou částku. Inspekce tyto peníze opatřila, jejich předání stěžovateli monitorovala a následně stěžovatele zadržela.

Stěžovatel se bránil ústavní stížností, v níž nastolil problém, zda lze považovat za ústavně konformní postup policie, která prostřednictvím jiné osoby vyprovokovala předání částky peněz ve vlastnictví státu, jejíž výši sama určila, a to jako předstíraný úplatek, tedy zda lze akceptovat provokaci trestného činu. Za podstatné pokládal, že nebyl obviněn (a tedy ani odsouzen) za žádný trestný čin, který by spáchal do okamžiku převzetí finanční částky od K. B. Mimo jiné rovněž namítal, že to byl svědek, který ve spolupráci s policií rozhodl o výši částky a tedy i o právní kvalifikaci takového jednání.

V nálezu ze dne 22. června 2000 Ústavní soud stěžovateli přisvědčil. Především konstatoval, že stěžovatel měl být poté, co vzniklo podezření, že žádá o poskytnutí úplatku, obviněn a souzen pro příslušný trestný čin či přípravu k němu nebo pokus o něj. To se však nestalo a policie vytvořila podmínky pro to, aby byl trestný čin dokonán. Svědek ve spolupráci s policií rozhodl o výši peněžní částky a tím i o právní kvalifikaci jednání stěžovatele a trestní sazbě příslušného trestného činu. Podíl státu na jednání osoby, jehož důsledkem je trestní kvalifikace takového jednání, označil Ústavní soud za nepřípustný.

Rozsudkem obvodního soudu ze dne 27. července 2001 ve spojení s rozsudkem městského soudu ze dne 30. listopadu 2001 byl stěžovatel znovu odsouzen pro trestný čin zneužívání pravomoci veřejného činitele a přijímání úplatků a byl mu uložen nepodmíněný trest odnětí svobody. Soudy se na základě nálezu Ústavního soudu zabývaly jen událostmi předcházejícími předání úplatku, neboť jen tuto záležitost kritizoval stěžovatel u Ústavního soudu. Dovolání stěžovatele bylo v květnu 2002 odmítnuto. Následně však prezident republiky udělil stěžovateli milost a zbytek trestu odnětí svobody mu prominul.⁹

Stěžovatel podal proti soudním rozhodnutím novou ústavní stížnost. Soudce zpravodaj Ústavního soudu vyzval účastníky řízení a vedlejší účastníky řízení k předložení písemného vyjádření k ústavní stížnosti. Ta byla následně bez nařízení jednání v červenci 2002 odmítnuta pro zjevnou neopodstatněnost. Ústavní soud odkázal i na dříve vyžádaná písemná vyjádření, jež nebyla stěžovateli zaslána a tudíž na ně nemohl reagovat, a dospěl k závěru, že jednání stěžovatele předcházející předání a převzetí předstíraného úplatku, kterým byl již před zásahem policie dokonán trestný čin přijímání úplatku formou žádosti o úplatek, se předchozí nálezu Ústavního soudu netýkal a o tomto jednání byly tudíž obecné soudy oprávněny rozhodnout.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel ve své stížnosti k Soudu poukázal na mnohočetné porušení práva na spravedlivý proces (článek 6 odst. 1, 2 a 3 Úmluvy), jakož i práva na účinný prostředek nápravy (článek 13 Úmluvy). Soud rozhodl, že se bude všemi aspekty stížnosti zabývat pouze ve světle článku 6 odst. 1 a 3 Úmluvy, a po jejich přezkoumání je až na jedinou výjimku prohlásil za nepřijatelné pro zjevnou neopodstatněnost.

a) K procesu dokazování před nalézacími soudy

Stěžovatel předně napadal použití nahrávek jeho rozhovorů s K. B. jako důkazu. Soud k tomu uvedl, že podle spisu mělo pořízení nahrávek podklad v zákoně o policii a že jeho účelem bylo odhalit spáchání trestného činu, který by bylo jen obtížně možné prokázat jinak.

⁹ Prezident republiky v odůvodnění milosti mimo jiné uvedl, že „Ústavní soud ve svém nálezu rozhodnutí soudu zrušil“ a „postup policie označil za nezákonný a protiústavní,“ „rozpory mezi nálezy soudních orgánů svědčí o tom, že vina nebyla jednoznačně prokázána, jak vyžaduje zákon.“

Důkaz byl řádně a kontradiktorně projednán v přítomnosti stěžovatele, a proto jeho práva na obhajobu nebyla omezena způsobem neslučitelným s Úmluvou.

Stěžovatel dále kritizoval, že neměl přístup k celému spisu Inspekce ministra vnitra, o jehož předložení odvolacímu soudu požádal. Odvolací soud tento utajovaný spis prostudoval a konstatoval, že v souladu s tvrzením inspekce vedle již známých dokumentů neobsahuje žádné další skutečnosti relevantní pro daný případ. Soud konstatoval, že tento spis, k němuž stěžovatel neměl možnost se vyjádřit, nebyl zahrnut mezi důkazy stěžovatelovy viny.

Stěžovatel konečně poukazoval na rozpory mezi použitými důkazy. Soud k tomu poznamenal, že není jeho úkolem hodnotit důkazy předložené vnitrostátním soudům a že tyto důkazy byly kontradiktorně projednány na vnitrostátní úrovni a stěžovatel měl možnost se k nim vyjádřit.

b) K policejní provokaci

Soud obecně uvedl, že zásah infiltrovaných agentů musí být omezen a obestřen zárukami a že veřejný zájem nemůže ospravedlnit použití informací zjištěných v návaznosti na policejní provokaci. V kauzách tohoto typu je zejména třeba zjistit, zda tito agenti zkoumali činnost dotyčného způsobem ryze pasivním nebo zda jej navedli ke spáchání trestného činu.

Soud dále konstatoval, že po zrušovacím nálezu Ústavního soudu všechny soudy odmítly tvrzení stěžovatele o policejní provokaci. Stěžovatel navíc spíše než cokoli jiného zpochybňuje skutková zjištění jednotlivých soudů. Není úkolem Soudu, aby rozhodl o stěžovatelově vině. České soudy shromáždily celou řadu důkazů, které byly veřejně a kontradiktorně projednány, a učinily na jejich základě závěry, které se nezdají být svévolné.

c) Ke skutkovým okolnostem, na nichž se zakládá stěžovatelovo odsouzení

Stěžovatel tvrdil, že byl původně obžalován z jiných skutků, než z jakých byl následně uznán vinným. Stěžovatel tento problém otevřel ve svých opravných prostředcích a české soudy se k němu podrobně vyjádřily, když měly za to, že skutkový stav popsán v obvinění a obžalobě byl v průběhu soudního řízení pouze zpřesněn, navíc, jak poznamenal Ústavní soud, záleželo výlučně na stěžovateli, jakým způsobem povede svoji obhajobu po zrušovacím nálezu. Ježto nedošlo k překvalifikování skutku podle přísnějších ustanovení trestního zákona, nebylo nutno na to stěžovatele zvláště upozornit.

Soud názorům vnitrostátních soudů přisvědčil. Stěžovateli byla konečná právní kvalifikace známa nejpozději v odvolacím řízení a mohl se k ní náležitě vyjádřit.

d) K postupu Ústavního soudu

Stěžovatel předně podrobil kritice, že navzdory složitosti věci prohlásil Ústavní soud jeho druhou stížnost za „zjevně“ neopodstatněnou. Podle Soudu však zákon takovou možnost Ústavnímu soudu přiznává a Ústavní soud své usnesení obsírně odůvodnil. Výklad národního práva přísluší v první řadě národním orgánům.

Stěžovatel též napadal, že o jeho druhé stížnosti nekonal Ústavní soud veřejné jednání. Soud k tomu poznamenal, že se veřejné jednání konalo na prvním a druhém stupni a že v řízení před Ústavním soudem byly řešeny toliko otázky ústavnosti; národní orgány též musejí dbát určité procesní ekonomie, kterou by systematické konání veřejných jednání mohlo narušit.

Konečně, stěžovatel poukázal na fakt, že v řízení o jeho druhé ústavní stížnosti neobdržel vyjádření dalších účastníků a vedlejších účastníků řízení (obecných soudů a státního zástupce), aby na ně mohl případně reagovat. Soud ponechal právě tento dílčí aspekt stížnosti otevřený.¹⁰

¹⁰ Česká republika byla nedávno odsouzena za tento postup Ústavního soudu, a to v rozsudku ze dne 21. června 2005 ve věci *Milatová a ostatní proti České republice* (viz zpráva pro vládu za I. pololetí roku 2005). Ústavní soud byl v rámci výkonu tohoto rozsudku požádán o přehodnocení dosavadní praxe tak, aby k porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy již nedocházelo. Soudci zpravodajové by měli napříště zabezpečit plnou vzájemnou informovanost účastníků a vedlejších účastníků řízení o procesních vyjádřeních k věci.

1.4. STÍŽNOSTI VYŠKRTNUTÉ ZE SEZNAMU

V uplynulém období Soud rozhodl u 26 komunikovaných stížností o jejich vyškrtnutí ze seznamu případů, a to s jednou výjimkou (*Navrátek*) výlučně na základě smírného urovnání, k němuž strany dospěly.

1.4.1. *Schválená smírná urovnání stížností*

Smírně urovnané stížnosti se týkaly přiměřenosti délky soudního řízení (článek 6 odst. 1 Úmluvy), popř. dopadů délky řízení na právo pokojného užívání majetku (článek 1 Protokolu č. 1) a práva na účinný prostředek nápravy nepřiměřené délky řízení (článek 13 Úmluvy).

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 5. července 2005 ve věci č. 37167/02 – Adéla Adamová proti České republice

Stěžovatelka vedla v letech 1991 až 2005 řízení na ochranu osobnosti, jež proběhlo před soudy tří stupňů a Ústavním soudem. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 a článku 13 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovatelce zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 5 900 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 5. července 2005 ve věci č. 37077/02 – Adéla Adamová a Alois Hrubý proti České republice

Stěžovatelé vedli v letech 1992 až 2004 restituční řízení za účelem vydání domu s pozemky, který patřil jejich předkům. Řízení proběhlo před soudy tří stupňů a Ústavním soudem, před nimiž skončilo schválením smíru mezi účastníky. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 a článku 13 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovatelům zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 6 100 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 5. července 2005 ve věci č. 35038/02 – Jan Sovička proti České republice

Stěžovatel jakožto účastník veřejné soutěže vedl od roku 1993 soudní řízení za účelem určení neplatnosti kupní smlouvy. Řízení, které proběhlo před soudy třech stupňů, nebylo v době uzavření smíru skončeno. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 a článku 13 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovateli zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 10 000 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 5. července 2005 ve věci č. 43474/02 – Jaroslav Žaloudek a Marie Žaloudková proti České republice

Stěžovatelé vedli od roku 1992 řízení o zaplacení určité částky. Řízení proběhlo před soudy dvou stupňů a v době uzavření smíru nebylo skončeno. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 a článku 13 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovatelům zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 12 800 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 6. září 2005 ve věci č. 41570/02 – Jiří Krejčí proti České republice

Stěžovatel zahájil v roce 1995 exekuční řízení za účelem vymožení částky 30 000 Kč. Řízení proběhlo na jednom stupni soudní soustavy a v době uzavření smíru nebylo skončeno. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy a článku 1 Protokolu č. 1.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovateli zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 39 500 Kč pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 6. září 2005 ve věci č. 2287/03 – Rudolf Krejčík proti České republice

Stěžovatel se v letech 1996 až 2005 domáhal výkonu platebního rozkazu z roku 1995. Řízení probíhalo před soudem prvního stupně; stěžovateli byla nakonec vyplacena dlužná částka včetně úroku z prodlení. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy a článku 1 Protokolu č. 1.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovateli zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 44 000 Kč pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 13. září 2005 ve věci č. 32345/02 – Hana Egerlová proti České republice

Od roku 1992 bylo proti právnímu předchůdci stěžovatelky vedeno řízení týkající se neoprávněného užívání pozemku. Stěžovatelka vstoupila do řízení v roce 1998. V době uzavření smíru se věc nacházela před soudem druhého stupně. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 a článku 13 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovatelce zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 5 000 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 4. října 2005 ve věci č. 38248/03 – Jan Bačinský proti České republice

Stěžovatel vedl od roku 1994 řízení o náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti vzniklé pracovním úrazem. V řízení byla vydána dvě meritorní rozhodnutí, v době uzavření smíru se věc po zrušujícím usnesení odvolacího soudu nacházela před soudem prvního stupně. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovateli zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 8 900 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 4. října 2005 ve věci č. 19401/03 – Růžena Pálková proti České republice

Stěžovatelka vedla od roku 1995 řízení za účelem přiznání náhrady za užívání spoluvlastnického podílu na blíže určených nemovitostech. V době uzavření smíru řízení stále probíhalo. Věc byla meritorně projednávána na jednom stupni. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovatelce zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 9 000 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 4. října 2005 ve věci č. 26656/03 – Jaroslav Pravda proti České republice

Stěžovatel vedl od roku 1993 restituční řízení. Ve věci jednaly opakovaně soudy tří stupňů a v době uzavření smíru nebylo řízení ještě skončeno. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovateli zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 8 000 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 4. října 2005 ve věci č. 25309/03 – Ludvík Uhlíř proti České republice

Stěžovatel vedl v letech 1996 až 2003 soudní řízení na ochranu osobnosti. Řízení proběhlo před soudem jednoho stupně, před nímž skončilo zastavením řízení. Stěžovatel vzal svoji žalobu zpět s tím, že řízení trvalo neúměrně dlouho. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovateli zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 4 000 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 18. října 2005 ve věci č. 7759/03 – Bohumír Blížkovský proti České republice

Stěžovatel vedl od roku 1992 restituční řízení. Ve věci jednaly opakovaně soudy tří stupňů a v době uzavření smíru nebylo řízení ještě skončeno. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovateli zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 6 200 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 18. října 2005 ve věci č. 24851/03 – Marie Obstová a Ladislav Obst proti České republice

Stěžovatelé se v letech 1990 až 2005 domáhali výkonu rozhodnutí prodejem spoluvlastnického podílu na nemovitostech povinných osob. Ve věci opakovaně jednaly soudy tří stupňů a Ústavní soud. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovatelům zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 11 500 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 3. listopadu 2005 ve věci č. 16491/04 – Jana Janská proti České republice

Stěžovatelka vedla od roku 1999 řízení o zvýšení výživného na své dvě nezletilé děti. Ve věci byl v roce 2004 vynesena první rozsudek. V době uzavření smíru nebylo řízení ještě skončeno. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovatelce zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 3 500 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 8. listopadu 2005 ve věci č. 5241/03 – Františka Zbořilová proti České republice

Stěžovatelka vedla od roku 1993 řízení o zaplacení peněžení částky s příslušenstvím. Řízení probíhalo před soudy dvou stupňů a v době rozhodnutí Soudu bylo přerušeno. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovatelce zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 9 600 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 15. listopadu 2005 ve věci č. 525/04 – *Libuše Karbusová proti České republice*

Stěžovatelka vedla v letech 1998 až 2004 řízení ve věci zvýšení výživného na nezletilé děti. Následně v roce 2004 podala návrh na exekuci dlužného výživného. Řízení proběhlo před soudy dvou stupňů. V době uzavření smíru nebylo exekuční řízení skončeno. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovatelce zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 3 000 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 29. listopadu 2005 ve věci č. 38378/03 – *Lubomír Krátký proti České republice*

Stěžovatel byl v letech 1993 až 2004 účastníkem řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů. Řízení proběhlo před soudy dvou stupňů. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovateli zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 9 800 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 29. listopadu 2005 ve věci č. 38129/03 – *Barbora Budzovská proti České republice*

Stěžovatelka vedla v letech 1993 až 2004 řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů. Věc byla projednávána na jednom stupni. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovatelce zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 11 000 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 29. listopadu 2005 ve věci č. 217/03 – *Hana Čapková proti České republice*

Stěžovatelka vedla od roku 1996 řízení za účelem vydání bezdůvodného obohacení. Věc byla projednávána na dvou stupních soudní soustavy. V době uzavření smíru řízení stále probíhalo. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovatelce zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 6 700 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 29. listopadu 2005 ve věci č. 518/04 – *Marie Danielková proti České republice*

Stěžovatelka vedla v letech 1995 až 2003 řízení o náhradu škody v souvislosti s pracovním úrazem. Řízení proběhlo před soudy dvou stupňů a skončilo uzavřením smíru. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovatelce zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 5 600 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 29. listopadu 2005 ve věci č. 39525/03 – Dana Grymová proti České republice

Stěžovatelka vedla v letech 1997 až 2004 řízení o určení vlastnictví. Řízení probíhalo před soudem prvního stupně a bylo zastaveno v důsledku zpětvzetí žaloby stěžovatelkou. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovatelce zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 5 500 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 29. listopadu 2005 ve věci č. 39532/03 – Zdeněk Ledr proti České republice

Stěžovatel vedl v letech 1991 až 2004 řízení o zaplacení finanční částky coby odměny za využívání jeho vynálezu. Věc byla projednávána na třech úrovních soudní soustavy. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovateli zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 9 000 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 29. listopadu 2005 ve věci č. 25373/03 – Josef Musil proti České republice (č. 1)

Stěžovatel vedl od roku 1995 restituční řízení. Ve věci bylo dosud vydáno šest rozsudků, včetně dvou zrušujících rozsudků Nejvyššího soudu. V době uzavření smíru nebylo řízení ještě skončeno. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovateli zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 6 000 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 6. prosince 2005 ve věci č. 42420/02 – Triada, spol. s r. o. proti České republice

Stěžovatelka se od roku 1997 domáhala zaplacení peněžní částky s příslušenstvím. Řízení probíhalo před soudy dvou stupňů a v roce 2004 bylo přerušeno z důvodu vyhlášení konkursu na majetek žalované společnosti. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda stěžovatelce zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 29 745 Kč pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 13. prosince 2005 ve věci č. 38124/03 – Jaroslav Kabát a ostatní proti České republice

Stěžovatelé se od roku 1993 domáhali určení, že jsou vlastníky nemovitostí. Řízení proběhlo před soudy dvou stupňů a Ústavním soudem. V době uzavření smíru nebylo řízení ještě skončeno. Předmětem stížnosti bylo tvrzené porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Smírného urovnání bylo dosaženo s tím, že vláda pětici stěžovatelů zaplatí v tříměsíční lhůtě celkovou částku 32 500 € pokrývající veškerou vzniklou újmu i náklady řízení. Soud toto řešení akceptoval s tím, že není v rozporu s právy a svobodami chráněnými Úmluvou.

1.4.2. Stažené stížnosti

Jedna stížnost byla vyškrtuta ze seznamu, neboť Soud dospěl k závěru, že stěžovatel na ní netrvá [článek 37 odst. 1 písm. a) Úmluvy]:

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 29. listopadu 2005 ve věci č. 55727/00 – *Libor Navrátek proti České republice*

Stížnost se týkala délky restitučního řízení, jež probíhalo v letech 1991 až 2003.

Přestože bylo stanovisko vlády zasláno stěžovatelu právnímu zástupci, neodpověděl v Soudem stanovené lhůtě. Následně sice právní zástupce telefonicky a faxem potvrdil, že jeho klient má zájem pokračovat v řízení o stížnosti, ale kvůli jeho dlouhodobému pobytu ve Spojených státech amerických nemohlo být stanovisko ke stížnosti sepsáno. Žádost stěžovatele o prodloužení lhůty pro předložení stanoviska Soud zamítl jako opožděnou. Ačkoli byl stěžovatel upozorněn na možnost zařadit vyjádření do spisu z rozhodnutí předsedy senátu, již se na Soud ani on, ani jeho právní zástupce neobrátil. Soud z tohoto přístupu dovodil, že stěžovatel na stížnosti ve skutečnosti netrvá.

II. Přehled případů, u nichž nastal v období od 1. července do 31. prosince 2005 vývoj a řízení o nich nadále probíhá

Takový vývoj se mohl projevit rozhodnutím Soudu prohlásit stížnost alespoň v nějakém rozsahu za přijatelnou (oddíl 2.1.), rozhodnutím Soudu oznámit stížnost vládě a požádat ji o vyjádření k přijatelnosti a odůvodněnosti (oddíl 2.2.) nebo jiným způsobem (oddíl 2.3.).

2.1. STÍŽNOSTI PROHLÁŠENÉ ZA PŘIJATELNÉ

Soud v uplynulém období prohlásil zvláštním rozhodnutím¹¹ šest komunikovaných stížností za přijatelné zcela nebo jen zčásti. Čtyři z těchto stížností se týkaly práva rodiče nezletilého dítěte, s nímž dítě nežije, na opatrovnické řízení v přiměřené lhůtě a na pokojný rodinný život (*Reslová, Fiala, Kříž, Pedovič*). Zbývající stížnosti se vztahovaly jednak k právu na spravedlivý trestní proces (*Balšán*), jednak k právu na přístup k soudu a na svobodu projevu (*Štefanec*).

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 5. července 2005 o přijatelnosti stížnosti č. 7550/04 – *Iveta Reslová proti České republice*

Soud prohlásil jednomyslně za přijatelnou stížnost matky nezletilých dětí na porušení jejich práv na opatrovnické řízení v přiměřené lhůtě (článek 6 odst. 1 Úmluvy), na rodinný život (článek 8 Úmluvy) a na rovnost mezi manželi (článek 5 Protokolu č. 7).

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatelčin manžel M. R. zahájil v červnu 2002 před Okresním soudem v Kutné Hoře řízení o rozvod manželství a řízení o rodičovské zodpovědnosti pro dobu po rozvodu týkající se dvou nezletilých dcer. V září 2002 M. R. opustil společnou domácnost a odvedl dcery s sebou.

Stěžovatelka navrhla vydání předběžného opatření, aby byly děti vráceny do společného bydliště; okresní soud návrhu nevyhověl, ale Krajský soud v Praze k odvolání stěžovatelky toto rozhodnutí změnil. Vzhledem k tomu, že děti vyjadřovaly přání bydlet s M. R., vydal

¹¹ Konečné rozhodnutí o přijatelnosti stížnosti učinil Soud i v rozsudcích, a to podle článku 29 odst. 3 Úmluvy. Týká se to naprosté většiny rozsudků zmiňovaných v pododdílu 1.1.1.

okresní soud v červnu 2003 nicméně předběžné opatření, jímž děti svěřil do jeho péče. Stěžovatelka se o kontakt s dětmi nepokusila, avšak s tvrzením, že otec děti popouzí, žádala výkon předchozího rozhodnutí krajského soudu, který také v srpnu 2003 nové rozhodnutí okresního soudu o předběžném opatření zrušil.

V listopadu 2003 se stěžovatelka obrátila na Ústavní soud. Ze znaleckého posudku vydaného ve stejné době vyplynulo, že M. R. má dobré výchovné schopnosti, děti si přejí zůstat u něj, ale současně stojí o kontakty se stěžovatelkou. V prosinci 2003 okresní soud zamítl žádost stěžovatelky o výkon předběžného opatření týkajícího se návratu dětí do původního společného bydliště. Ústavní soud sice stěžovatelčinu stížnost v říjnu 2004 odmítl pro zjevnou neopodstatněnost, ale kritizoval postup okresního soudu, který zabránil stěžovatelce realizovat její právo na styk s dětmi. Ve svém rozhodnutí z listopadu 2004 se krajský soud znovu postavil na stranu stěžovatelky a na rozdíl od okresního soudu konstatoval, že výkonu rozhodnutí o návratu dětí do původního bydliště žádný právní důvod nebrání.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatelka jednak napadá nespravedlivost a nepřiměřenou délku opatrovnického řízení, jakož i nedostatek přístupu k soudu vzhledem k absenci výkonu předběžného opatření (článek 6 odst. 1 Úmluvy), jednak tvrdí, že soudy porušily její právo na rodinný život a diskriminují ji oproti jejímu manželovi (článek 8 Úmluvy, článek 5 Protokolu č. 7).

Podle Soudu se musí všechny námitky stát předmětem přezkumu ve věci samé s tím, že pod zorným úhlem článku 6 odst. 1 Úmluvy bude hodnocena pouze délka řízení.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 25. srpna 2005 o přijatelnosti stížnosti č. 75615/01 – Milan Štefanec proti České republice

Soud prohlásil jednomyslně za přijatelnou stížnost týkající se sankce uložené stěžovateli v přestupkovém řízení za organizování nepovolené manifestace, a to z hlediska práva na soudní přezkum (článek 6 odst. 1 Úmluvy) a svobody projevu (článek 10 Úmluvy).

(i) Skutkové okolnosti případu

V květnu 2000 oznámila D. Š. Úřadu městské části Brno-střed konání manifestace stran negativních dopadů automobilové dopravy. Úřad městské části však manifestaci s ohledem na možná rizika pro zdraví účastníků, potřeby dopravy a zásobování zakázal. Krajský soud v Brně toto rozhodnutí potvrdil.

Manifestace se přesto konala. Stěžovatel při ní vystupoval s megafonem a zprostředkoval komunikaci mezi jejími účastníky a policií. Úřad v září 2000 uložil stěžovateli pokutu ve výši 500 Kč za přestupek proti zákonu o právu shromažďovacím, přičemž stěžovatele považoval za pořadatele nepovolené manifestace. Stěžovatel měl též zaplatit 500 Kč na nákladech řízení. Rozhodnutí v prosinci 2000 potvrdil Magistrát města Brna, přestože s ohledem na presumpci nevinu rozhodl ve prospěch jiných dvou obdobně sankcionovaných osob.

Stěžovatel se v únoru 2001 obrátil na Ústavní soud, který v dubnu 2001 jeho stížnost, kterou přezkoumal výlučně z hlediska ústavnosti, prohlásil za zjevně neopodstatněnou.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel poukazoval na porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy (právo na přístup k soudu za účelem přezkumu rozhodnutí o trestním obvinění) a článků 10 a 11 Úmluvy (svoboda projevu a svoboda shromažďovací).

K namítanému porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy Soud poznamenal, že Ústavní soud nemohl přezkoumat zákonnost správního rozhodnutí o přestupku, a prohlásil tuto část stížnosti za přijatelnou. Ve zbytku se stížnost rozhodl hodnotit pouze na poli článku 10 Úmluvy a prohlásil ji též za přijatelnou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 13. září 2005 o přijatelnosti stížnosti č. 1993/02 – Radan Balšán proti České republice

Stěžovatel v řízení před Soudem namítá porušení svého práva na obhajobu jako součásti práva na spravedlivý proces ve smyslu článku 6 odst. 1 a 3 písm. d) Úmluvy. Soud prohlásil stížnost jednomyslně za přijatelnou.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel byl v roce 2000 Okresním soudem v Karviné odsouzen za trestný čin podvodu. Klíčovým důkazem proti němu byla výpověď jeho spoluobžalovaného, učiněná v přípravném řízení ještě před tím, než byl sám stěžovatel obviněn. Výpovědi nebyl přítomen ani obhájce spoluobžalovaného, ani obhájce stěžovatele. V celém dalším průběhu řízení odmítali oba spoluobžalovaní vypovídat. Odvolání stěžovatele bylo zamítnuto Krajským soudem v Ostravě. Následná ústavní stížnost byla odmítnuta jako zjevně neopodstatněná.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud nejprve shrnul argumenty obou stran. Stěžovatel s odkazem na rozsudek *Lucà proti Itálii* z roku 2001 tvrdí, že neměl možnost vyslechnout svého spoluobžalovaného, na jehož výpovědi z přípravného řízení bylo jeho odsouzení prakticky výlučně založeno.

Vláda ve svém stanovisku k přijatelnosti a odůvodněnosti stížnosti ze dne 13. prosince 2004 namítla, že národním soudům se v dané věci podařilo nalézt spravedlivou rovnováhu mezi právem stěžovatele na výslech spoluobžalovaného, právem spoluobžalovaného neobviňovat sám sebe a právem společnosti na zjištění a spravedlivém potrestání pachatelů trestných činů. Upozornila mimo jiné, že stěžovatel se nijak nepokusil zpochybnit skutečnosti, které spoluobžalovaný ve své výpovědi uvedl, pouze zpochybňoval použitelnost výpovědi v řízení před soudem a o výslech spoluobžalovaného požádal až v odvolacím řízení. Uvedla také, že výslech svědka obžalovaným nebo jeho právním zástupcem nelze absolutizovat jako jediný možný prostředek, prostřednictvím kterého je možné zpochybnit výpověď svědka či jeho věrohodnost. Jak stěžovatel, tak jeho právní zástupce byli s obsahem výpovědi spoluobžalovaného podrobně seznámeni a v průběhu řízení jim byla opakovaně dána možnost vyjádřit se ke skutečnostem v ní uvedeným.

Soud po zhodnocení argumentů obou stran konstatoval, že daná stížnost nastoluje závažné otázky právní a skutkové, které nemohou být vyřešeny v dané fázi řízení, a prohlásil stížnost za přijatelnou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 15. listopadu 2005 o přijatelnosti stížnosti č. 26141/03 – Jiří Fiala proti České republice

Soud prohlásil stížnost jednomyslně za přijatelnou, pokud jde o přiměřenost délky opatrovnického řízení, zásah do rodinného života stěžovatele v souvislosti s délkou řízení a nerealizací jeho styku s nezletilými syny a absencí vnitrostátního prostředku nápravy, a ve zbytku za nepřijatelnou.

(i) Skutkové okolnosti případu

Obvodní soud pro Prahu 9 v květnu 2000 schválil dohodu rodičů o úpravě poměrů dvou nezletilých dětí pro dobu po rozvodu. O děti měla pečovat matka, otec měl právo styku a povinnost platit výživné. Záhy však začala matka stěžovateli ve styku s dětmi bránit a v říjnu 2000 zahájila nové soudní řízení o úpravě poměrů nezletilých.

Soudy byly v dalším řízení konfrontovány s četnými návrhy na vydání předběžného opatření stran styku s dětmi i výživného a na výkon rozhodnutí o styku s dětmi, s potřebou znalecky zkoumat duševní stav účastníků a jejich vzájemné vztahy či s námitkami podjatosti vznášenými stěžovatelem (několik soudců bylo skutečně vyloučeno).

Obvodní soud vydal v červnu 2002 rozsudek, kterým stěžovateli zejména zakázal styk s dětmi. Následně byla zjištěna ztráta spisu, přičemž obvodní soud má za to, že se spis nachází u Městského soudu v Praze, o dalších návrzích účastníků až na výjimky nerozhodoval. Rekonstruovaný spis byl odvolacímu soudu předložen v říjnu 2003. Odvolací soud v listopadu 2003 zrušil rozsudek soudu prvního stupně.

Obvodní soud v dubnu 2005 znovu rozhodl o zákazu styku stěžovatele s dětmi; stěžovatel se odvolal. Městský soud v říjnu 2005 prvostupňový rozsudek potvrdil; řízení nicméně dále probíhá (stěžovatel se obrátil na Ústavní soud).

Věcí se též zabývaly orgány činné v trestním řízení [stěžovatel byl stíhán mj. za únos svého syna (osvobozen) a napadení bývalé manželky (uznán vinným)], Ústavní soud (který shledal v řízení průtahy) a veřejný ochránce práv (jenž se zabýval působením opatrovníka a závady v jeho postupu neshledal).

Styk stěžovatele s dětmi fakticky neprobíhá, děti vyjadřují odmítavý postoj ke stěžovateli, matka nebyla prakticky vůbec postižena za nerealizaci styku.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stížnost se týkala tvrzeného vícečetného porušení článku 6 odst. 1 (právo na spravedlivý proces v přiměřené lhůtě), článku 8 (právo na pokojný rodinný život), článku 13 (právo na vnitrostátní prostředek nápravy délky řízení) a 14 Úmluvy (zákaz diskriminace) a článku 5 Protokolu č. 7 k Úmluvě (právo na rovnost mezi manželi).

a) Ke článku 6 odst. 1 Úmluvy

Soud předně prohlásil stížnost za přijatelnou, pokud jde o délku řízení o výkon rodičovské zodpovědnosti.

Stěžovatel dále poukazoval na údajnou zaujatost soudců a porušení rovnosti stran. Soud k tomu mimo jiné uvedl, že stěžovatel neotevřel tento problém ve své ústavní stížnosti, a proto tuto námitku odmítl pro nevyčerpání prostředků nápravy.

Stěžovatel též namítal, že mu nebyl přidělen advokát na náklady státu. Soud k tomu poznamenal, že stěžovatel přesto zastoupen advokátem je a o přiznání právní pomoci z prostředků Rady Evropy ani nepožádal. Stran možného odepření přístupu k soudu neprovedením soudních rozhodnutí dospěl Soud k závěru, že tato část stížnosti nastoluje obdobné otázky jako stížnost na poli článku 8 Úmluvy.

b) Ke článku 8 Úmluvy

Stěžovatel tvrdí, že délka řízení měla nepříznivý dopad na jeho právo na respektování rodinného života a že neměl možnost dosáhnout výkonu práva na styk s dětmi, které mu soudy předběžně přiznaly, a podílet se tak na výchově svých dětí. Soud prohlásil stížnost v těchto aspektech za přijatelnou.

c) Ke článku 14 ve spojení se článkem 8 Úmluvy a ke článku 5 Protokolu č. 7

Stěžovatel tvrdí, že se stal obětí diskriminace na základě pohlaví a pravděpodobně též majetku. S odvoláním na různé výňatky z domácího tisku uvádí, že v rodinných věcech jsou rozvedení otcové ze strany soudů soustavně diskriminováni.

Soud konstatoval, že argumenty, které stěžovatel v této souvislosti používá, již uplatnil v rámci článku 8 a zůstávají předmětem zkoumání Soudu. Mimoto nic z obsahu spisu nenasvědčuje tomu, že by vnitrostátní soudy ve věci výkonu rodičovské zodpovědnosti svá rozhodnutí opíraly o skutečnosti namítané stěžovatelem (pohlaví nebo majetek). Z pohledu Soudu tak stěžovatel neprokázal, že by v jiné situaci, která by byla obdobná situaci v projednávaném případě, bylo rozvedené matce poskytnuto příznivější zacházení.

Proto je tato část stížnosti zjevně neopodstatněná.

d) Ke článku 13 Úmluvy

Stěžovatel namítal neexistenci účinného právního prostředku nápravy, jehož prostřednictvím by bylo možné řešit nepřiměřenou délku řízení. Tuto část stížnosti prohlásil Soud též za přijatelnou.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 29. listopadu 2005 o přijatelnosti stížnosti č. 26634/03 – Václav Kříž proti České republice

Soud prohlásil stížnost jednomyslně za přijatelnou v části týkající se délky řízení o návrhu stěžovatele na úpravu styku s nezletilým synem a v části týkající se údajného zásahu do jeho práva na respektování rodinného života. Ve zbytku Soud stížnost odmítl jako nepřijatelnou.

(i) Skutkové okolnosti případu

V červenci 1991 se stěžovatel rozvedl. V září téhož roku se jeho bývalé ženě narodil syn. O měsíc později podal stěžovatel soudu návrh na úpravu styku s dítětem.

Obvodní soud pro Prahu 4 v květnu 1994 svěřil syna do péče matky, přičemž rozhodl, že stěžovatel má právo na pravidelný kontakt s ním. K odvolání obou rodičů byl tento rozsudek částečně změněn rozsudkem Městského soudu v Praze z října 1994.

Prakticky všechny pokusy stěžovatele o styk se synem skončily neúspěšně, dílem pro antagonistický postoj matky, dílem pro zdravotní indispozice syna. K desítkám návrhů otce na výkon rozhodnutí o úpravě styku začaly vnitrostátní soudy ukládat matce pokuty, jejichž souhrnná výše překročila 100 000 Kč. Matka byla také opakovaně shledána vinnou ze spáchání trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a odsouzena k podmíněnému trestu odnětí svobody či k zaplacení finanční pokuty; odvolací soud však tyto rozsudky pokaždé zrušil. Zatím posledním rozhodnutím je rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 10 z března 2003, v němž tento soud matce uložil trest odnětí svobody na 18 měsíců s tříletou podmínkou.

Krom soustavné snahy stěžovatele o realizaci svého práva na styk se synem, upraveného rozsudky z roku 1994, podal stěžovatel v květnu 1996 nový návrh na úpravu styku. Zatím naposledy o něm bylo rozhodnuto rozsudkem Krajského soudu v Praze z dubna 2005, jímž byl styk stěžovatele se synem omezen výhradně na písemnou formu. Soud vyšel ze znaleckého posudku, který konstatoval, že nezletilý se ztotožňuje s názory matky a má z otce strach. Jejich osobní kontakt by proto byl pro nezletilého značně traumatizující a představoval by zásah do jeho psychického zdraví. S ohledem na dosavadní neexistenci normálního vztahu soud proto uzavřel, že vzájemný písemný kontakt by mohl mezi otcem a synem vytvořit takový vztah, který by jim umožnil se v budoucnu setkat.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stížnost se týkala tvrzeného vícečetného porušení článku 6 odst. 1 (právo na spravedlivý proces v přiměřené lhůtě), článku 13 (právo na účinný vnitrostátní právní prostředek nápravy) ve spojení s článkem 6 odst. 1, článku 8 (právo na respektování soukromého a rodinného života) samostatně i ve spojení s článkem 14 Úmluvy (zákaz diskriminace), článku 5 Protokolu č. 7 k Úmluvě (právo na rovnost mezi manželi) a článku 14 ve spojení s článkem 10 (svoboda projevu) Úmluvy.

a) K článku 6 odst. 1 Úmluvy

Soud předně prohlásil za přijatelnou část stížnosti opírající se o nepřiměřenou délku řízení o novém návrhu stěžovatele na úpravu styku se synem podaném v květnu 1996. Námitku stěžovatele stran délky řízení o výkon práva na styk s dítětem (tj. o výkon rozsudků z roku 1994) Soud rozhodl zkoumat na poli článku 8 Úmluvy.

Stěžovatel dále namítal, že jeho věc nebyla spravedlivě projednána nezávislým a nestranným soudem. Soud tuto námitku odmítl pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků

nápravy, konkrétně ústavní stížnosti. Při té příležitosti Soud potvrdil, že ústavní stížnost pokládá ve smyslu článku 13 Úmluvy za účinný vnitrostátní prostředek nápravy, ledaže se námitka týká nepřiměřené délky soudního řízení (viz rozsudek *Hartman*), a že ústavní stížnost je třeba vyčerpat ve smyslu článku 35 odst. 1 Úmluvy. Dojde-li totiž ke zrušení rozhodnutí z důvodu porušení Úmluvy, Ústavní soud konstatuje porušení práva, ukončí je a obnoví stav před porušením, což je třeba považovat za dostatečnou nápravu, a to tím spíše, že i Soud může prohlásit, dospěje-li k závěru o porušení Úmluvy, že tento závěr sám představuje pro stěžovatele dostatečné zadostiučinění (a nepřiznat mu peněžitou náhradu).

Stěžovatel konečně namítal porušení práva na spravedlivé řízení ve spojení s článkem 13 Úmluvy. Tvrdil, že byl fakticky zbaven přístupu k soudům, neboť dle jeho názoru řízení vedené v posuzovaném případě skončilo, jako by žádný soudní systém vůbec neexistoval. V reakci na tento argument a vyjádření vlády Soud uvedl, že stěžovateli nebylo znemožněno obrátit se na soudy České republiky. Jelikož jejich postupem se Soud bude zabývat na poli článků 6 a 8 Úmluvy, odmítl tuto část stížnosti jako zjevně neopodstatněnou.

b) K článku 8 Úmluvy

Podle stěžovatele měla délka rozhodovacího procesu nepříznivý dopad na jeho právo na respektování rodinného života; namítá též, že neměl možnost dosáhnout výkonu práva na styk s dítětem, které mu bylo přiznáno rozsudkem z roku 1994. Soud konstatoval, že tato část stížnosti nastoluje závažné skutkové a právní otázky, které nelze vyřešit v tomto stádiu projednávání stížnosti a které musejí být posouzeny v rámci projednání věci samé.

c) K článku 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy a k článku 5 Protokolu č. 7

Stěžovatel s poukazem na tato ustanovení namítal, že se stal obětí „protiotcovské“ diskriminace, která se obvykle projevuje v rodinných věcech. Na základě různých výňatků z tisku a analýzy vypracované psychologem tvrdil, že rozvedení otcové trpí soustavnou diskriminací ze strany českých soudů, které automaticky svěřují děti do výchovy matkám, jimž tolerují neplnění rozhodnutí o právu na styk přiznaném otcům, čímž ohrožují jejich duševní zdraví.

Soud konstatoval, že argumenty, které stěžovatel v této souvislosti používá, již uplatnil v rámci článku 8, pročež zůstávají předmětem zkoumání Soudu. Mimoto nic z obsahu spisu nenasvědčuje tomu, že by na postup soudů mělo vliv pohlaví stěžovatele. Rozhodnutí přijatá v průběhu celého řízení dostatečně prokazují, že soudci se v rozhodování řídili takovými skutečnostmi, jako je rodinná situace a postoj rodičů a dítěte.

I tuto část stížnosti proto Soud odmítl jako zjevně neopodstatněnou.

d) Ke článku 14 ve spojení se článkem 10 Úmluvy

Stěžovatel konečně poukazoval na údajně diskriminační porušení svého práva na svobodu projevu, aniž by však tuto svoji námitku zdůvodnil. Soud ji odmítl pro zjevnou nepodstatnost.

Rozhodnutí senátu druhé sekce Soudu ze dne 6. prosince 2005 o přijatelnosti stížnosti č. 27145/03 – *Nenad Pedovič proti České republice*

Senát druhé sekce Soudu prohlásil stížnost jednomyslně za přijatelnou v části týkající se délky řízení o výživném a v části týkající se tvrzeného zásahu do práva stěžovatele na respektování rodinného života. Ve zbytku Soud stížnost odmítl jako nepřijatelnou.

Na úterý 14. března 2006 bylo do Paláce lidských práv ve Štrasburku svoláno veřejné jednání k odůvodnění stížnosti. Za tím účelem byly stranám položeny doplňující otázky týkající se článku 8 Úmluvy.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel je chorvatským občanem trvale žijícím v Praze.

V roce 1992 se z manželství stěžovatele a R. P. narodil syn. Počátkem roku 1996 R. P. stěžovatele pro vzájemné neshody opustila a syna si vzala sebou. V květnu 1996 stěžovatel

syna bez vědomí matky odvezl do Chorvatska, odkud si ho matka v druhé polovině roku 1998 odvezla. Od té doby žije syn s matkou.

V lednu 1996 podal stěžovatel návrh na úpravu rodičovské zodpovědnosti k synovi. V květnu 1996 podala R. P. návrh na rozvod manželství.¹²

Stěžovatel se z důvodu svého pobytu v Chorvatsku neúčastnil nařazených jednání, jeho výslech provedl na dožádání příslušný soud v Chorvatsku. Stěžovatel se zúčastnil až jednání v prosinci 1998. Rozsudkem ze dne 27. února 2001 Obvodní soud pro Prahu 4 rozhodl o svěřeni syna do výchovy matky a stěžovateli nařídil platit výživné.

Na základě odvolání rodičů Městský soud v Praze dne 23. listopadu 2001 potvrdil část rozsudku o svěřeni dítěte do výchovy matky a změnil výrok o právu stěžovatele na styk se synem. Rozhodnutí o výživném bylo zrušeno.

Od té doby stěžovatel opakovaně podává návrhy na výkon rozhodnutí o úpravě styku se synem. O jeho návrzích však bylo poprvé rozhodnuto až Okresním soudem Praha-východ, který věc projednává od září 2003, a to v březnu 2004, kdy byla matce uložena pokuta.

V květnu 2002 podala matka návrh na zákaz styku stěžovatele s nezletilým. V říjnu 2004 podal stěžovatel návrh na změnu výchovy nezletilého. O těchto návrzích nebylo dosud rozhodnuto. Soud přibral znalce a čeká se na vyhotovení znaleckého posudku, jehož vypracování bránil stěžovatel, který se nedostavoval ke znaleckému vyšetření.

V dubnu 2005 byl vydán rozsudek o výživném, v listopadu 2005 pak doplňující rozsudek o výživném. Rodiče se odvolali.

Oba rodiče, zejména pak stěžovatel, od počátku řízení zahlcují soud nejrůznějšími návrhy na vydání předběžných opatření a dalšími podněty.

Pokusy stěžovatele o styk se synem končily většinou neúspěchem. Je nepochybné, že matka stěžovateli ve styku brání. Svě chování odůvodňuje (s velkou pravděpodobností bezdůvodným) strachem z opětovného odvozu syna stěžovatelem do Chorvatska. Soudy se uchýlily pouze k výzvám matce dle § 272 odst. 2 občanského soudního řádu a k uložení několika málo pokut matce za nerealizované styky stěžovatele se synem.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudů

Stížnost se týká tvrzeného porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy (právo na řízení v přiměřené lhůtě a právo na spravedlivý proces), článku 13 Úmluvy (právo na účinný vnitrostátní prostředek nápravy) ve spojení se článkem 6 odst. 1, článku 8 (právo na respektování soukromého a rodinného života) samostatně i ve spojení se článkem 14 Úmluvy (zákaz diskriminace), článku 5 Protokolu č. 7 k Úmluvě (právo na rovnost mezi manželi) a článku 3 Úmluvy (nelidské a ponižující zacházení).

a) Ke článku 6 odst. 1 Úmluvy

Soud prohlásil za přijatelnou část stížnosti vztahující se k tvrzené nepřiměřené délce řízení o výživném, které započalo v lednu 1996 a stále probíhá. Délkou ostatních řízení, jež jsou součástí řízení o výkon rodičovské zodpovědnosti, se Soud odmítl zabývat buď z důvodu, že skončila více než šest měsíců před podáním stížnosti a stížnost je tudíž opožděná, nebo proto, že na jejich délku stěžovatel výslovně nepoukazoval. Námitku stěžovatele stran délky řízení o výkon práva na styk s dítětem (tj. o výkon rozsudku z listopadu 2001) Soud rozhodl zkoumat na poli článku 8 Úmluvy.

Stěžovatel dále namítal, že jeho věc nebyla projednána spravedlivě a nestranně. Soud tuto námitku odmítl s tím, že stěžovatel svá tvrzení blíže neupřesnil a že postup soudů v souvislosti s výkonem rozhodnutí o úpravě styku zůstává předmětem zkoumání na poli

¹² R. P. podala dne 27. ledna 2004 k Soudu stížnost registrovanou pod č. 4596/04, v níž namítá nepřiměřenou délku řízení o výživném, rozvodového řízení a neexistenci účinného vnitrostátního prostředku nápravy. Tato stížnost byla vládě rovněž komunikována.

článku 8 Úmluvy. Pokud jde o další řízení, jež jsou součástí řízení o výkon rodičovské zodpovědnosti, Soud prohlásil, že některá skončila více než šest měsíců před podáním stížnosti, některá ještě neskončila a stížnost je tak předčasná; stěžovatel nevyčerpal vnitrostátní prostředky nápravy.

Námítku porušení práva na spravedlivý proces ve spojení se článkem 13 Úmluvy Soud zamítl z obdobných důvodů jako v případě *Kříž* (viz výše).

b) Ke článku 8 Úmluvy

Podle stěžovatele měla délka řízení nepříznivý dopad na jeho právo na respektování rodinného života; namítá též, že neměl možnost dosáhnout výkonu práva na styk s dítětem (dle rozsudku z listopadu 2001). Soud konstatoval, že tato část stížnosti nastoluje závažné skutkové a právní otázky, které musejí být posouzeny v rámci projednání věci samé.

c) Ke článku 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy a k článku 5 Protokolu č. 7

Stěžovatel s poukazem na tato ustanovení namítal, že se stal obětí „protiotcovské“ diskriminace. Tuto část stížnosti Soud odmítl jako zjevně neopodstatněnou podobně jako v jiných kauzách [např. *Kříž* (viz výše)].

d) Ke článku 3 Úmluvy

Stěžovatel konečně bez dalšího zdůvodnění tvrdil, že nemá možnost naplňovat svůj rodinný život a že stát mu neposkytuje dostatek ochrany, což představuje nelidské a ponižující zacházení. Soud dospěl k závěru, že stěžovatel neprokázal svá tvrzení a stížnost na poli článku 3 Úmluvy odmítl pro zjevnou neopodstatněnost.

2.2. NOVĚ OZNÁMENÉ STÍŽNOSTI

Ve druhém pololetí roku 2005 rozhodl Soud komunikovat vládě celkem 46 nových stížností. Tyto stížnosti můžeme seřadit do několika skupin.

2.2.1. Stížnosti týkající se zejména délky soudních řízení

Otázka přiměřenosti délky soudních řízení (článek 6 odst. 1 Úmluvy), popř. v kombinaci s namítaným porušením práva na účinný prostředek nápravy délky řízení (článek 13 Úmluvy), zůstává dominantní problematikou agendy nově komunikovaných stížností. Zde je jejich přehled podaný ve čtyřech skupinách podle jejich případných dalších charakteristik spjatých s předmětem řízení.

(i) Stížnosti na délku občanskoprávního řízení:

- stížnost č. 24324/03 – *Anděla Šárková proti České republice*,
- stížnost č. 19883/05 – *Josef Musil proti České republice* (č. 2),
- stížnost č. 10266/03 – *Jaroslav Chroust proti České republice*,
- stížnost č. 31184/04 – *Karel Kopecký proti České republice*,
- stížnost č. 6030/03 – *Alois Locker proti České republice*,
- stížnost č. 33737/04 – *Jiří Chládek proti České republice*,
- stížnost č. 35450/03 – *Jozef Tomko proti České republice*,
- stížnost č. 12739/03 – *Ljuba Šťastná proti České republice*,
- stížnost č. 9426/03 – *Dagmar Hanáková a ostatní proti České republice* (též článek 13 Úmluvy),
- stížnost č. 12345/03 – *Bedřich Taitl a Anna Taitlová proti České republice* (též článek 13 Úmluvy),

- stížnost č. 4216/05 – *Gabriel Holík proti České republice*,
- stížnost č. 38338/02 – *Jiří Kolman a ostatní proti České republice*,
- stížnost č. 41679/04 – *Pavel Marek proti České republice* (též článek 13 a možné dopady délky řízení na právo na soukromý a rodinný život chráněné článkem 8 Úmluvy),
- stížnost č. 7172/03 – *Emil Hudec proti České republice* (délka čtyř řízení, jakož i článek 13 Úmluvy),
- stížnost č. 26128/03 – *K. S. a M. S. proti České republice*,
- stížnost č. 12355/03 – *Štefan Kujaník proti České republice* (délka dvou řízení),
- stížnost č. 24788/03 – *Bohumíra Cveklová proti České republice*,
- stížnost č. 14803/03 – *Jiřina Štěpánková proti České republice*,
- stížnost č. 15311/03 – *Miroslav Pavlík proti České republice*,
- stížnost č. 17226/03 – *Tatiana Janatová proti České republice*,
- stížnost č. 13891/03 – *Marcela Sobczyńska proti České republice* (délka dvou řízení),
- stížnost č. 26377/03 – *Jaroslava Kučerová proti České republice* (délka dvou řízení),
- stížnost č. 6627/03 – *František Fischer proti České republice*,
- stížnost č. 10254/03 – *Jiří Drahorád a Dana Drahorádová proti České republice* [délka řízení, právo na přístup k (Ústavnímu) soudu, právo na spravedlivý proces (článek 6 odst. 1 Úmluvy)],
- stížnost č. 22186/03 – *Eva Pešková proti České republice* (též právo na pokojné užívání majetku u povinné osoby v restituci chráněné článkem 1 Protokolu č. 1),
- stížnost č. 4899/03 – *Jiří Smetana a ostatní proti České republice* (délka čtyř občansko-právních řízení, délka trestního řízení, článek 13 Úmluvy),
- stížnost č. 33863/03 – *Helena Stiernborgová proti České republice* (délka dědického řízení a dopady na právo pokojného užívání majetku chráněné článkem 1 Protokolu č. 1),

(ii) Stížnosti na délku občanskoprávního řízení a absenci výkonu soudního rozhodnutí:

- stížnost č. 28772/04 – *Eva Lávková proti České republice* (délka řízení o výživné, problémy s výkonem rozhodnutí; článek 6 odst. 1 Úmluvy),
- stížnost č. 8743/03 – *Jarmila Bártková a Ladislav Janoš proti České republice* (článek 6 odst. 1 a článek 13 Úmluvy, článek 1 Protokolu č. 1; délka tří řízení, problémy s výkonem rozhodnutí ve dvou případech),
- stížnost č. 16308/03 – *František Petr proti České republice* (článek 6 odst. 1 Úmluvy a článek 1 Protokolu č. 1; délka dvou řízení, problémy s výkonem rozhodnutí),
- stížnost č. 34793/03 – *Jan Klikar a Daniela Klikarová proti České republice* (článek 6 odst. 1 Úmluvy a článek 1 Protokolu č. 1; délka dvou řízení, problémy s výkonem rozhodnutí).

(iii) Stížnosti na délku opatrovnického řízení a související otázky týkající se styku rodiče a dítěte:

- stížnost č. 14044/05 – *Vladimír Zavřel proti České republice* [délka řízení, nedostatek výkonu rozhodnutí, zásah do rodinného života a diskriminace (článek 6 odst. 1, článek 8, článek 14 ve spojení se článkem 8 Úmluvy)],
- stížnost č. 21026/04 – *Ján Rusín proti České republice* (jen délka opatrovnického řízení).

(iv) Stížnosti na délku trestního řízení:

- stížnost č. 36488/02 – *Aleš Rozehnal proti České republice*,
- stížnost č. 9832/03 – *František Miko proti České republice*,

- stížnost č. 12984/03 – *Jiří Voleman proti České republice*,
- stížnost č. 34200/03 – *Ladislav Fuchsík a ostatní proti České republice*,
- stížnost č. 35465/03 – *Ivo Zobač proti České republice*,
- stížnost č. 4899/03 – *Jiří Smetana a ostatní proti České republice* (též délka čtyř občansko-právních řízení a článek 13 Úmluvy).

2.2.2. Stížnosti týkající se jiných aspektů práva na spravedlivý proces

Sem řadíme stížnosti opírající se o článek 6 Úmluvy, které však nesměřují jen proti délce soudního řízení. Jde o:

- stížnost č. 18806/02 – *Bohuslav Ješina proti České republice* [právo na přístup k (Ústavnímu) soudu],
- stížnost č. 12108/03 – *Vladimír Friedrich proti České republice* [právo na přístup k (Ústavnímu) soudu],
- stížnost č. 10254/03 – *Jiří Drahorád a Dana Drahorádová proti České republice* [právo na přístup k (Ústavnímu) soudu, právo na spravedlivý proces a délka řízení (článek 6 odst. 1 Úmluvy)],
- stížnost č. 1414/03 – *Jan Mareš proti České republice* (rovnost zbraní v řízení před Ústavním soudem; k částečnému rozhodnutí Soudu o přijatelnosti této stížnosti viz oddíl 1.3.2).

2.2.3. Stížnosti týkající se výlučně jiných práv zaručených Úmluvou a jejími protokoly

Jedná se o zbytkovou kategorii stížností, které nevyvolávají žádné problémy na poli článku 6. Sluší se však připomenout, že řada stížností vyjmenovaných výše nastoluje také otázky mimo právo na spravedlivý proces. Komunikované stížnosti, v nichž článek 6 nehraje roli, jsou:

- stížnost č. 41691/02 – *Vladimír Barták a Ludmila Bartáková proti České republice* (článek 1 Protokolu č. 1; stížnost spočívá v námitce, že došlo k zásahu do práva stěžovatelů pokojně užívat své pozemky a že nebyla nalezena spravedlivá rovnováha mezi jejich individuálním zájmem a zájmem společnosti na provozování veřejně prospěšného zařízení na daných pozemcích),
- stížnost č. 7419/03 – *Josef Svoboda proti České republice* (právo na pokojné užívání majetku u povinné osoby v restituci chráněné článkem 1 Protokolu č. 1),
- stížnost č. 76576/01 – *Jaromír Fešar proti České republice* (právo na přiměřenou délku vazby v trestním řízení, právo na urychlené rozhodnutí o žádosti o propuštění na svobodu chráněná článkem 5 odst. 3 a 4 Úmluvy),
- stížnost č. 10504/03 – *Václav Linkov proti České republice* (svoboda sdružovací pro politickou stranu chráněná článkem 11, též ve spojení se článkem 13 Úmluvy).

2.3. ÚČAST NA VEŘEJNÉM JEDNÁNÍ SOUDU

Během druhého pololetí roku 2005 nekonal Soud žádné veřejné jednání ve věci stížnosti směřující proti České republice.

2.4. OSTATNÍ AKTIVITY VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE VE VZTAHU K SOUDU

Vláda v uplynulém pololetí předložila Soudu prvotní nebo doplňující stanoviska k přijatelnosti a odůvodněnosti řady stížností, vyjadřovala se k možnosti smírného urovnání některých stížností, k návrhu na přiznání spravedlivého zadostiučinění nebo k právní pomoci z prostředků Rady Evropy.

Během druhého pololetí roku 2005 Soud komunikoval vládě České republiky podle článku 36 odst. 1 Úmluvy dvě nové stížnosti podané českými fyzickými nebo právníckými osobami proti jinému státu Rady Evropy. Jedná se o tyto kauzy:

- stížnost č. 77690/01 – *Darina Solárová a ostatní proti Slovensku*: předmětem stížnosti jsou jednak délka vnitrostátního soudního řízení, jednak účinnost ústavní stížnosti jako prostředku nápravy nepřiměřené délky řízení. Možnost intervenovat byla odmítnuta s poukazem na to, že jedna ze stěžovatelek, která je českou občankou, je řádně zastoupena advokátem a otázky nastolené ve stížnosti intervencí (*per definitionem* ve prospěch stěžovatelů) nevyžadují;
- stížnost č. 65562/01 – *Milan Tvrký proti Slovensku*: stížnost se vztahuje k problematice vazby v trestním řízení. Možnost intervenovat nebyla zatím odmítnuta; je nicméně pravděpodobné, že se tak po prostudování stanovisek stran ke stížnosti stane.

Vláda České republiky se vyjadřovala k těmto případům:

- stížnost č. 57785/00 – *Zlinsat, s. r. o. proti Bulharsku*, jež se týká porušení majetkových práv stěžovatelky při privatizaci v žalovaném státě; česká vláda v této kauze intervenovala předložením písemného stanoviska;
- stížnost č. 30365/04 – *Michal Halko proti Chorvatsku*, která poukazuje na nebezpečí hrozící stěžovateli při jeho vydání k trestnímu stíhání do Gruzie. Gruzie mezinárodní zatykač stáhla a stěžovatel byl propuštěn z extradiční vazby v Chorvatsku. Vzhledem k tomu, že veškerá rizika pro stěžovatele odpadla, ztratila případná intervence význam.

Během druhého pololetí roku 2005 vláda České republiky neintervenovala v žádném řízení před Soudem na základě článku 36 odst. 2 Úmluvy.

III. Výkon rozsudků Soudu

Na materii výkonu rozsudků Soudu lze, podobně jako to činí Výbor ministrů, nahlížet v rovinách zaplacení spravedlivého zadostiučinění (oddíl 3.1.), individuálních opatření k nápravě porušení Úmluvy (oddíl 3.2.) a obecných opatření k zamezení dalšího porušování Úmluvy (oddíl 3.3.). Výsledkem splnění všech povinností vyplývajících z rozsudků Soudu podle článku 46 Úmluvy je vydání závěrečné rezoluce, kterou také řízení o stížnosti definitivně končí (oddíl 3.4.).

3.1. ÚHRADA SPRAVEDLIVÉHO ZADOSTIUČINĚNÍ

Podobně jako v dřívější době i v prvním pololetí roku 2005 bylo pečlivě sledováno, aby došlo k zaplacení spravedlivého zadostiučinění podle rozsudku Soudu v určené tříměsíční lhůtě od právní moci rozsudku a aby bylo splněno ze smírného urovnání stížností v návaznosti na rozhodnutí Soudu o vyškrtnutí smírně uzavřených kauz ze seznamu případů.

Přesto však z technických důvodů došlo k tomu, že v případě *Soudek*, kde stěžovatel odmítl sdělit bankovní spojení a trval na zaslání přisouzené částky poštou, bylo zapláceno šest dnů po stanovené lhůtě. Úrok z prodlení byl ovšem v zanedbatelné výši (necelých 15 Kč). Lze očekávat, že problémy, které nastaly v komunikaci s Českou poštou, byly *pro futuro* ze strany Ministerstva spravedlnosti vyřešeny a nebudou se opakovat.

Informace o splnění peněžitých závazků s datem splatnosti během měsíců září až prosinec roku 2005 byla Výboru ministrů zaslána počátkem roku 2006.

3.2. INDIVIDUÁLNÍ OPATŘENÍ K NÁPRAVĚ PORUŠENÍ ÚMLUVY

V návaznosti na rozsudky týkající se přiměřenosti délky stále probíhajícího soudního řízení je nezbytné sledovat další průběh těchto řízení, popř. přijmout opatření k jeho urychlení. Výbor ministrů požaduje informaci o stavu těchto řízení, a zejména tam, kde Soud vzhledem k významu předmětu řízení pro stěžovatele konstatoval povinnost zvláště rychlého a pečlivého vyřízení (např. opatrovnické věci nebo pracovněprávní spory), by měla být přijata též opatření k urychlení dalšího postupu v těchto řízeních.

V říjnu 2005 byla Výboru ministrů podána informace o řízeních, která probíhala i po vydání rozsudků Soudu se závěrem o porušení zásady přiměřené délky řízení. Faktem ovšem zůstává, že především v návaznosti na rozsudek Soudu ze dne 14. září 2004 ve věci č. 76250/01 – *Radka Paterová proti České republice* nedošlo k žádnému hmatatelnému pokroku v řízení, započatém v roce 1989 a vedeném od roku 1998 před Okresním soudem v Ústí nad Labem. Předmětem zvýšeného zájmu Výboru ministrů je i implementace rozsudku Soudu ze dne 19. října 2004 ve věci č. 66448/01 – *Zita Jahnová proti České republice*. Obě kauzy se týkají délky opatrovnického řízení.

3.3. OBECNÁ OPATŘENÍ K ZAMEZENÍ PORUŠOVÁNÍ ÚMLUVY

V tomto oddílu bude podána stručná informace o vývoji implementace rozsudků Soudu v rovině obecných opatření.

3.3.1. K zabezpečení prostředku nápravy nepřiměřených délek soudních řízení

Lze konstatovat, že v uplynulém pololetí vláda předložila Poslanecké sněmovně návrhy novely zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, jehož účelem je odpovědět na kritiku stávajícího systému prostředků nápravy obsaženou v rozsudku Soudu ze dne 10. července 2003 ve věci *Hartman proti České republice*. Po přijetí tohoto zákona v Parlamentu bude Výbor ministrů o nové právní úpravě informován; návrh zákona byl Výboru ministrů již signalizován v listopadu 2005.

Výbor ministrů očekává nicméně další zprávy o úsilí vyvíjeném v České republice za účelem zkrátit soudní řízení a řešit otázku chybějícího účinného prostředku nápravy délky řízení. Občasné projednávání problematiky délek řízení před českými soudy bude však ve Výboru ministrů probíhat patrně ještě několik let.

3.3.2. K nápravě porušení Úmluvy v jiných aspektech

V listopadu 2005 byla Výboru ministrů poskytnuta informace o prevenci příliš formalistického rozhodování o odmítání ústavních stížností v návaznosti na rozsudky Soudu ve věcech *Bulena a Kadlec a ostatní* (rozsudky ze dnů 20. dubna a 25. května 2004).

Ve věci *Singh* (rozsudek ze dne 25. ledna 2005) byly všechny soudy informovány o potřebě zabezpečení přiměřené délky vyhošťovací vazby a urychleného rozhodování o její zákonitosti.

Ve věci *Kilián* (rozsudek ze dne 7. prosince 2004) se nezdá, že by současná právní úprava nadále bránila soudnímu přezkumu správních rozhodnutí o zastavení řízení; s tímto je konsistentní i judikatura Nejvyššího správního soudu.

Ve věci *Chmelíř* (rozsudek ze dne 7. června 2005) jednak nic nebrání tomu, aby stěžovatel požádal ve své trestní věci Ústavní soud o obnovu řízení, jednak byl rozsudek Soudu zveřejněn; soudy o něm budou též informovány.

Ve věci *Milatová* (rozsudek ze dne 21. června 2005) byl Ústavní soud informován o problému, jaký jeho dosavadní praxe vytváří z hlediska respektování rovnosti zbraní. Nezdá se, že by změna zákona o Ústavním soudu byla nevyhnutelná.

Ve věci *Exel* (rozsudek ze dne 5. července 2005) byl o potřebě ústního projednání návrhu na prohlášení konkursu informován Nejvyšší soud, který závěry Soudu zohlední ve své vlastní judikatuře; tyto závěry ostatně zohledňuje i vládní návrh insolvenčního zákona.

3.4. PŘÍPADY PŘIPRAVENÉ NA VYDÁNÍ ZÁVĚREČNÉ REZOLUCE VÝBORU MINISTRŮ

Ke konci druhého pololetí roku 2005¹³ se jedná o tyto případy:

- rozsudek ze dne 12. července 2001 ve věci č. 33071/96 – *Jan Malhous proti České republice*,
- rozsudek ze dne 5. listopadu 2002 ve věci č. 36548/97 – *Blažena Pincová a Jiří Pinc proti České republice*,
- rozsudek ze dne 12. listopadu 2002 ve věci č. 46129/99 – *Arnošt Zvolský a Jiřina Zvolská proti České republice*,
- rozsudek ze dne 12. listopadu 2002 ve věci č. 47273/99 – *Pavel Běleš a ostatní proti České republice*,
- rozsudek ze dne 26. listopadu 2002 ve věci č. 36541/97 – *Anton Bucheň proti České republice*,
- rozsudek ze dne 29. července 2003 ve věci č. 40226/98 – *Margita Červeňáková a ostatní proti České republice*,
- rozsudek ze dne 21. října 2003 ve věci č. 29010/95 – *Kreditní a průmyslová banka proti České republice*,
- rozsudek ze dne 24. února 2004 ve věci č. 73577/01 – *Vodárenská akciová společnost, a. s. proti České republice*,
- rozsudek ze dne 26. října 2004 ve věci č. 52863/99 – *Zdeněk Koliha proti České republice*,
- rozsudek ze dne 17. května 2005 ve věci č. 7356/02 – *Vítězslav Parchanský proti České republice*,
- rozsudek ze dne 17. května 2005 ve věci č. 59213/00 – *Igor Viktorovič Udovik proti České republice*,

¹³ Nelze ovšem říci, kdy budou návrhy závěrečných rezolucí vypracovány a Výborem ministrů schváleny.

- rozsudek ze dne 18. ledna 2005 ve věci č. 48577/99 – *Miroslav Šoller proti České republice*,
- rozsudek ze dne 11. ledna 2005 ve věci č. 55727/00 – *František Netolický a Františka Netolická proti České republice*.

